
KONCEPCJA ORGANIZACJI PRAKTYK w Akademii Pedagogiki Specjalnej

w ramach projektu

DOBRE PRAKTYKI – DOBRZY NAUCZYCIELE – SKUTECZNA SZKOŁA

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

„DOBRE PRAKTYKI – DOBRZY NAUCZYCIELE – SKUTECZNA SZKOŁA”

Projekt realizowany przez

Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

finansowany ze środków Unii Europejskiej

w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Opracowanie:

dr Jarosław Michalski

mgr Beata Ordakowska

dr Radosław Piotrowicz

mgr inż. Piotr Grzybowski

SPIS TREŚCI

1. Praktyka pedagogiczna w kształceniu nauczycieli- podstawowe założenia realizacyjne- Jarosław Michalski.....	4
1.1.Praktyka pedagogiczna- źródła i interpretacja.....	7
1.2.Funkcjonalność praktyki pedagogicznej w kształceniu nauczycieli.....	9
1.3. Szanse i zagrożenia toku wykonawczego praktyki pedagogicznej.....	15
1.4. Etapy przygotowania studentów w Programie Praktyk Pedagogicznych.....	18
2. Podstawy prawne praktyk pedagogicznych.....	20
2.1. Standardy kształcenia na kierunku.....	21
2.2. Standardy kształcenia nauczycieli.....	21
2.3. Rodzaje praktyk pedagogicznych.....	25
Praktyka asystencka.....	26
Praktyka asystencko- pedagogiczna.....	29
Praktyka pedagogiczna- dyplomowa.....	31
2.4. Ramowe plany realizacji praktyk pedagogicznych.....	34
3. Analiza SWOT.....	36
4. Organizacja praktyk pedagogicznych w APS.....	43
4.1. Struktura organizacyjna.....	43
4.2.Zadania komórek organizacyjnych.....	43
4.3. Przygotowanie studenta i nauczycieli do realizacji praktyk pedagogicznych.....	48
4.3.1. Przedmioty wprowadzające do realizacji praktyk studenckich.....	48
Propedeutyka praktyk pedagogicznych.....	48
Metodyka wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu.....	49
4.3.2. Dokumentacja praktyki.....	50
Dziennik zajęć.....	50
Karta oceny studenta.....	55
5. Specyfikacja funkcjonalna aplikacji „Dobre praktyki”- Piotr Grzybowski....	61
5.1. Analiza wymagań.....	61
<u>1.1.</u> Terminologia.....	61
<u>1.2.</u> Zadania aplikacji.....	61
1.2.1. Źródła danych.....	62
1.2.2. Rejestracje.....	62
1.2.3. Wymiana informacji między studentami a opiekunami.....	63
1.2.4. Szczegółowy terminarz praktyk.....	63
1.2.5. Postęp w odbywaniu praktyk.....	63
1.3. Kategorie użytkowników.....	63
1.3.1. Gość.....	63
1.3.2. Administrator.....	64
1.3.3. Student.....	64
1.3.4. Opiekun.....	64
1.4 Logowanie do aplikacji.....	64
1.4.1 Uwierzytelnianie użytkowników.....	64
1.4.2 Autoryzacja.....	65
1.5 Dokumenty dostępne publicznie.....	65
1.6. Wymagania techniczne względem aplikacji.....	66
5.2. Wdrożenie i testy.....	66

1. Praktyka pedagogiczna w kształceniu nauczycieli- podstawowe założenia realizacyjne- *Jarosław Michalski.*

Obszar praktyk pedagogicznych w procesie kształcenia nauczycieli ciągle wywołuje liczne kontrowersje. Nie tylko obejmują one odniesienie ich realizacji do modeli kształcenia nauczycieli, kwestii programowych czy zadaniowych w poszczególnych placówkach, ale również odnoszą się do ciągłego niepełnego rozeznania, które z nich faktycznie się odbyły, a które okazały się jereimiadą, albo, co gorsza jedynie fikcją. Jest oczywiście bezsporne, że odpowiednia jakość praktyk pedagogicznych wpływa głównie z podejścia nauczycieli do przyszłych nauczycieli, ale to założenie nie zawsze jest przez nich interesujące metodycznie, pedeutologicznie, a także jako subtelne czy wręcz wyjątkowe. Praktyką od strony wykonawczej muszą być absolutnie zainteresowani studenci studiów nauczycielskich, metodycy, nauczyciele w szkołach ćwiczeń i innych placówkach, dyrektorzy oraz pracownicy administracyjni i koordynatorzy odpowiadający za ich prawidłowość organizacyjną i merytoryczną. Nie może więc w myśl tego założenia żaden z podmiotów kierować się krótkowzrocznością, niekonsekwencją czy też wymaganiami nie do zrealizowania. Tok praktyk pedagogicznych od etapu koncepcyjnego aż do pełnej finalizacji winien posiadać inwencję, wykonalność, elastyczność, autorską metodykę, obraz ciekawych lekcji przeprowadzonych przez studentów (nie jedynie typowych lekcji), świadomość osiągnięć i koniecznych dopełnień, modyfikację programową, czynnik wychowawczy, uczestnictwo nauczycieli będących opiekunami praktyk w toku doskonalenia zawodowego i samokształcenia. A zatem nie jest to jedynie proces techniczny, ale prowadzący do odkrywania znaczenia świadomości refleksyjnej, która ma zapewnić studentom umiejętność pracy nad sobą w odniesieniu do ich doświadczeń. Właśnie ten proces może zapobiegać rutyniarstwu i stagnacji, o ile praktyka pedagogiczna będzie zdecydowanie praktyką myślenia i propagacji sensu bycia nauczycielem.

Oto krótka charakterystyka wymienionych czynników praktyki pedagogicznej:

Inwencja ma bezpośredni związek z pomysłowością i twórczością. Jej ważnym przejawem jest inwentyka czyli metodyka poszukiwania twórczych rozwiązań, co między innymi w obszarze pedagogiki ma szczególne znaczenie. Jest ważne, aby tok założeniowy i wykonawczy praktyk pedagogicznych był ciekawy, zasadny z punktu widzenia specjalności studiów nauczycielskich i wypracowywany na bazie konsultacji, sporów

merytorycznych, analiz tendencji edukacyjnych, nie zaś wciąż powtarzalny na bazie jednego schematu programowego.

Wykonalność ma związek z możliwością osiągnięcia czegoś, przekonaniem, że zadania, projekty, programy mogą być zadowalająco wykonalne, biorąc pod uwagę przygotowanie studenta do realizacji praktyki, ale też placówki, w której będzie realizowana. Zatem kontekst wykonalności założeń praktyki ma odniesienie wielostronne. Wówczas możemy mówić o urzeczywistnieniu jakościowych zamierzeń praktyki pedagogicznej.

Elastyczność odnosi się do możliwości modyfikowania przebiegu praktyk, jeśli będzie to niezbędne. Program praktyki nie uwzględnia przecież charakterystyki konkretnej placówki, gdzie będzie realizowana, zatem warto wziąć pod uwagę ewentualne rozbieżności między założeniami programowymi a możliwościami danej placówki, mając na uwadze jej funkcjonowanie.

Autorska metodyka odnosi się do nauczycielskiej umiejętności łączenia specyfiki danego przedmiotu nauczania z własnym działaniem, nastawionym na profesjonalne podejście do uzyskiwania znaczących osiągnięć, wdrażania autorskich nowości i tym samym dążenia do mistrzostwa pedagogicznego. Oczywiście należy tu uwzględnić obok przedmiotu nauczania czy poziomu nauczania także wiek uczniów czy warunki danej szkoły. Jest ważne, jakie dewizy nauczyciela są zawarte w obrazie jego zawodowego doświadczenia.

Obraz ciekawych lekcji prowadzonych przez studentów uwzględnia przede wszystkim przejawianie zainteresowania pracą nauczycielską i szkołą, dążenie do poznawania czegoś nowego, chęć dowiedzenia się czegoś niezwykłego, a na tej bazie opracowywanie kompozycji ciekawych lekcji. Właśnie podstawą takiego podejścia powinno być dążenie do wyostrenia uczniowskiej ciekawości podczas samodzielnych lekcji i dążenie do stawiania przez uczniów ciekawych pytań do prowadzącego lekcję. Tym samym wykluczona jest tu obojętność, nie przemyślany tok lekcji, ściągnięty konspekt według założenia, aby tylko tę praktykę zaliczyć czy tak zwana typowość, pozbawiona pomysłowości, dynamiki i improwizacji. Jest tu również bardzo znacząca rola nauczycieli – opiekunów studentów, którzy powinni autentycznie dbać o jakość przebiegu praktyk i naprawdę stawiać studentom wysokie wymagania. Przekonanie, że praktykę pedagogiczną można zaliczyć bardzo niskim nakładem sił jest dość popularne i wymaga tym samym bardzo wyraźnej zmiany wykonawczej.

Świadomość osiągnięć i koniecznych dopełnień jest następstwem w pełni zaakceptowanej współpracy przez studenta i nauczyciela, w której bardzo ważną rolę będzie miało poczucie przewodnictwa. Jest bowiem ważne, aby po każdej samodzielnej lekcji student posiadał rzetelną informację o jej przebiegu, żeby mógł argumentować, przedstawiać nowe propozycje realizacyjne, ale również, żeby znalazł ukierunkowanie w kwestii minimalizacji czy też pozbycia się rozmaitych mankamentów, na przykład związanych z nie radzeniem sobie w klasie szkolnej, zbyt trudnym językiem komunikacji z uczniami czy też ocenianiem ich pracy. Z tych etapowych rozmów może nastąpić efekt metodyczny i wychowawczy, a następnie w formie końcowej efekt wielopłaszczyznowy, a to jest niezwykle ważne dla rozumienia przez studenta jego przydatności zawodowej.

Modyfikacja programowa odnosi się do działań, które nie mają na celu naruszać zasadniczych podstaw realizacyjnych, ale uwzględniają możliwość zmian, wprowadzania nowych wariantów metodycznych, rezygnacji z pewnych założeń, słowem ma służyć formowaniu takich wytworów, które będąc oparte na znajomości treści przedmiotowych ujawnią też ich dostosowanie do zespołów klasowych. Chodzi zatem o to, żeby student prowadząc przykładowo dwie kolejne lekcje w klasie *a* i *b* z takiego samego tematu dokonał różnorodności realizacyjnej. Będzie tym samym nie tylko kształtował własny warsztat zawodowy, ale również uczył się odchodzenia od rutyniarstwa i zachowawczości.

Czynnik wychowawczy domaga się jego wyraźnego uwzględnienia w programach praktyk, które jak nietrudno zauważyć mają zbyt szerokie odniesienie dydaktyczne. A skoro mówimy o kontekście dydaktyki szkolnej czy też nauczaniu wychowującym, trudno ten ważny aspekt pominąć. Jest ważne, aby student podczas praktyki poznawał wybrane formy pracy wychowawczej, ponieważ dzięki temu jego działalność pedagogiczna zacznie być pewną uporządkowaną konstrukcją, którą będzie można ciągle wzbogacać o nowe jakości. Jest to również ważne dla tworzenia w szkole kultury współdziałania, czego gwarantem jest takt pedagogiczny. W tej szkolnej rzeczywistości studenci powinni odkrywać jego znaczenie, nie tylko poprzez wzory płynące od zatrudnionego tam personelu, ale również poprzez własną obserwację i analizę kultury szkoły, którą tworzą wszystkie podmioty uczestniczące w jej funkcjonowaniu. Należy też dodać, że szkoła z prawdziwego zdarzenia jest miejscem formowania się taktu pedagogicznego, jako szczególnego wyróżnika umiejętności praktycznych.

Uczestnictwo w toku doskonalenia zawodowego i samokształcenia jest dla współczesnego nauczyciela drogowskazem do osiągnięć. Jest ważne, aby student realizujący

praktykę pod opieką takiego nauczyciela dostrzegał szansę pewnego zrównania oczekiwań, warunków czy koncepcji, ale przez pryzmat słowa, czyli w znaczeniu wartościującym dialogu. Nauczyciel będąc dziś w specyficznej sytuacji edukacyjnej, począwszy od pracy w szkole znajdującej się w cyfrowym świecie a skończywszy na społeczeństwie wielokulturowym nie może pozwolić sobie na ostateczny stan własnej działalności. Ma być nauczycielem w drodze, która nie zabrania odpocząć, ale zabrania rezygnacji z mobilizowania własnej energii do podejmowania nowych zadań i wyzwań, które tak naprawdę decydują o tym, czy jest autonomiczny, czy też hołdowniczy.

Zostały zatem omówione wybrane cechy praktyki pedagogicznej, oczywiście w założeniu, że mogą one służyć pewnemu uregulowaniu praktycznej strony przygotowania nauczycieli do zawodu, ale również stanowić odniesienie do szerszej dyskusji na ten temat.

1.1. Praktyka pedagogiczna- źródła i interpretacja

Termin praktyka jest pochodzenia greckiego (*práksis, prákseos*) i oznacza czynność, działanie. Starożytni Grecy bardzo wysoko cenili sobie działanie, ale również doceniali poznanie (*gnósis*). Spór w sprawie działania i poznania (pojmowanych z czasem jako praktyka i teoria), ich roli w życiu człowieka, trwał przez całe stulecia i przyjmował wyraz w różnych kierunkach filozofii – od idealizmu filozoficznego do materializmu i reizmu. W tych filozoficznych sporach zajmowano się stosunkiem między twardym bytem (działanie, rzeczywistość) i myśleniem (poznanie, teoria), głównie zaś zmienianą przez człowieka rzeczywistością, a możliwościami jej poznawania i teoretycznego wyjaśniania. Rzeczywistość ta może ulegać zmianom niezależnym od człowieka, może też być świadomie i celowo przezeń zmieniana. Działanie ludzkie zmieniające rzeczywistość w sposób świadomy i celowy nosi właśnie miano praktyki. W tym ontologicznym rozumieniu praktyka polega na zmienianiu bytu, na przystosowaniu go do potrzeb ludzkich. Jednocześnie w rozumieniu gnoseologicznym, dzięki praktyce człowiek niejako wnika w ów byt, poznaje różne cechy przekształcanej przez siebie rzeczywistości. Te wyniki pracy poznawczej człowieka służą racjonalnemu działaniu, ułatwiającemu przetwarzanie rzeczywistości. Tym samym teoria wiąże się z praktyką a praktyka z teorią (W. Okoń, 1991, s. 151).

Biorąc pod uwagę wielość odmian rzeczywistości, jest zasadne, aby skupić się na rzeczywistości edukacyjnej, stanowiącej przedmiot studiów i teren działalności kandydatów

na nauczycieli. W toku studiów mają oni w uczelni pedagogicznej nauczyć się zmieniać tę rzeczywistość, co jest równoznaczne z potrzebą jej poznania. Świadomość tej potrzeby nie jest bynajmniej powszechna. Nie bierze się pod uwagę, że kandydaci na nauczycieli mają niejasne, a niekiedy wręcz błędne wyobrażenia o rzeczywistości, w której im przyjdzie pracować. Z czterech składników tej rzeczywistości, obejmujących nauczycieli, uczniów, programy (treść) edukacji i jej materialno – społeczne warunki, koncentrują uwagę na sobie jako na nauczycielach *in spe*, a więc całkiem jeszcze niewprawnych, i na uczniach, których samo zdyscyplinowanie wydaje im się zadaniem ponad siły. W tym aspekcie bardzo ważny jest sens praktyki pedagogicznej w procesie kształcenia nauczycieli. Sens ten polega na:

- stopniowym uświadamianiu sobie przez kandydatów na nauczycieli miejsca i roli poszczególnych składników rzeczywistości pedagogicznej i związków między nimi;
- wdrażaniu się ich do czynności analizowania tych składników oraz wykrywania związków między nimi, najpierw w prostych, a następnie w coraz bardziej złożonych sytuacjach pedagogicznych;
- uświadamianiu sobie przez nich przyczyn własnych powodzeń i niepowodzeń oraz poszukiwaniu w teorii bądź w praktyce edukacyjnej możliwości ich wyjaśnienia i poradzenia sobie z nimi;
- samodzielnym realizowaniu przez kandydatów na nauczycieli coraz bardziej złożonych zadań edukacyjnych, rozwijających niezależność w myśleniu i działaniu pedagogicznym oraz twórczą wyobraźnię.

Tak pojmowana praktyka pedagogiczna opiera się więc na poznaniu i rozumieniu głównych składników rzeczywistości pedagogicznej i takim wielostronnym operowaniu nimi, jakie umożliwia zdobywanie przewidywanych osiągnięć. Działanie praktyczne polega na respektowaniu bogatych składników tej rzeczywistości i na ćwiczeniu związanych z nimi czynności, na samodzielnym rozwiązywaniu problemów oraz zadań poznawczo – praktycznych, na twórczym przewycięzaniu własnych niepowodzeń, na konfrontacji zamierzeń z osiągniętymi wynikami (W. Okoń, 1991, s.152-152).

Zatem sens realizacyjny praktyki pedagogicznej jest bezsporny, dodajmy również, że ukazana w zaprezentowanym stanowisku trafność podkreśla możliwość poszukiwania otwartych dróg wykonawczych, które jednakże posiadają pewną cechę wspólną – mądrość. Właśnie warto ten kontekst wyróżnić, ponieważ będzie ona w tym znaczeniu wnikliwym rozpatrywaniem biegu nauczycielskiej rzeczywistości, umiejętnością łączenia tego, co

dawne z nowym, optymistycznym działaniem, tym, co jest z nas samych, czyli byciem sobą. Takie podejście dla nauczyciela jest bardzo ważne, ponieważ rzeczywistość edukacyjna nie może być rozpatrywana z punktu widzenia tylko jednej szkoły, albo czynników związanych z charakterem wykonywanej pracy. Ta rzeczywistość ma być analizowana przede wszystkim przez bogatą o niej wiedzę i wypracowywanie możliwości jej najpełniejszego wykorzystywania.

1.2.Funkcjonalność praktyki pedagogicznej w kształceniu nauczycieli.

Zasadne jest również zwrócenie uwagi na główne funkcje praktyki pedagogicznej.

W odniesieniu do różnych przedmiotów nauczania i różnych szczebli szkoły, a zwłaszcza różnych typów szkół stosuje się w kształceniu nauczycieli zasadę specjalizacji, na tyle jednak otwartej, aby na przykład nauczyciel danego „przedmiotu” mógł w razie potrzeby zastąpić nauczyciela przedmiotów pokrewnych. Ta swoista doza elastyczności opiera się na tym, że w każdej rzeczywistości ważną rolę odgrywają wskazane wcześniej składniki, że w każdej nauczyciel koncentruje swoją uwagę przede wszystkim na uczniu: jego potrzebach, zainteresowaniach, stylu pracy, jego trudnościach szkolno – życiowych i jego osiągnięciach. Doniosłe znaczenie w tym uczeniu się praktyki może mieć również stosowanie zasady stopniowania trudności, a więc organizowanie takich zajęć praktycznych, w których student przechodzi stopniowo od prostych czynności naśladowczo – odtwórczych do coraz bardziej złożonych działań racjonalizatorskich, innowacyjnych i twórczych. Taka droga jest głęboko uzasadniona z punktu widzenia łatwiejszego radzenia sobie z każdym nowym zadaniem praktycznym, nawet wykraczającym poza specjalność studenta.

W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę na poszczególne rodzaje praktycznych czynności nauczycielskich oraz ich związki z poznawaniem rzeczywistości pedagogicznej.

Czynności naśladowcze pojawiają się w najprostszych działaniach. Polegają na powtarzaniu wzoru podpatrzonego u innych czy mimowolnie naśladowanego, bądź gdzieś opisanego. Jeśli ten wzór działa na podmiot z dostateczną siłą, powoduje zmianę w jego zachowaniu, jaką jest czynność powielania wzoru, jak również powstawanie skłonności do jego dalszych powtórzeń w podobnych sytuacjach. Ten sposób uczenia się przez naśladowanie jest ważny w pierwszym okresie praktyki pedagogicznej. Ponieważ jednak wartość tego uczenia się zależy od samego wzoru, studentów prowadzi się do takich szkół, gdzie mogą uczyć się na dobrych wzorach. Samo naśladowanie nie powinno jednak trwać zbyt długo, gdyż czynności naśladowcze się rutynizują, blokując zachowania samodzielne.

Czynności racjonalizatorskie znamionują skok od niesamodzielności do samodzielności w myśleniu i działaniu pedagogicznym. Schematy operacyjne, ustabilizowane w czynnościach naśladowczych, tu tracą swoją sztywność. Leżący u ich podstawy wzór działania staje się dla podmiotu czymś zrozumiałym, a więc czymś, co można racjonalizować i usprawniać. Przez stwarzanie różnych sytuacji, stawianie studenta wobec różnych zadań stopniowo przekonuje się on, że można te wzory usprawniać, zmieniając na przykład układ treści kształcenia, wykorzystując inne środki oraz modyfikując czynności nauczyciela i uczniów. Do tego jest niezbędne zrozumienie całej rzeczywistości pedagogicznej.

Czynności nowatorskie to już kroki w stronę twórczości pedagogicznej. U ich podłoża wciąż jeszcze znajduje się jakiś zapożyczony wzór działania, ale jest to już wzór bardziej złożony i rozwinięty, a przy tym przez rozbudowę pewnych elementów i wprowadzanie nowych do tego stopnia odnowiony, że wydaje się nowy. Posługiwanie się takim unowocześnionym i tak samodzielnie zmodyfikowanym wzorem to wyraźny dowód mistrzostwa pedagogicznego. Jego istotą jest głębokie zrozumienie rzeczywistości pedagogicznej i oparta na nim taka realizacja praktycznych działań pedagogicznych, jaka odbiega od rutynowych i stereotypowych czynności pedagogicznych i przynosi wysokie efekty w opanowaniu wiedzy i wartości oraz w ogólnym rozwoju osobowości wychowanków.

Czynności twórcze to najwyższa kategoria działań nauczycielskich. Polegają one na tworzeniu nowych wzorów myślenia i działania pedagogicznego. Taką czynnością może być wynalezienie nowego środka dydaktycznego czy nowej metody, bądź nowej organizacji zajęć, dzięki czemu usprawnia się proces edukacyjny, umożliwia osiągnięcie większych efektów i stwarza wychowankom korzystne warunki pracy nad sobą (W. Okoń, 1991, s. 153-155).

Uwzględniając przedstawione czynności nauczycielskie, które mają bezpośredni związek z poznawaniem przez studentów własnych możliwości w rzeczywistości edukacyjnej widzimy, że bardzo ważne jest w ich realizacji poczucie obowiązku. Układ tych czynności ma charakter przekształceniowy i tym samym nie można go realizować w poczuciu zmuszania się do czegoś czy też lekceważenia własnej pracy, ponieważ wtedy nie tylko jest uproszczona percepcja świata, ale dodatkowo nie przynosi żadnych korzyści studentom realizującym praktykę pedagogiczną.

Warto więc posłużyć się pewnymi przykładami adekwatnymi do tych podejść teoretycznych.

Studenci zostali skierowani na praktykę pedagogiczną na podstawie hospitacji lekcji, pisania sprawozdań, przygotowywania konspektów, lekcji próbnej. Mamy na uwadze obszar metodyczny. W szkole szybko odczuli, że zostali tak przyjęci, jakby przybyli inkomodować nauczycieli. To już poważna sprawa, bo jakie będą efekty takiej praktyki? Po krótkiej rozmowie z dyrektorem placówki zostali przydzieleni do nauczycieli opiekunów i realizowali zadania praktyki: początkowa obserwacja klas uczniowskich, pisanie konspektów, zatwierdzanie ich przez nauczycieli, próbne lekcje i jakieś dziwnie odczuwalne poczucie niedosytu – co to za praktyka? Minęły dwa tygodnie, opiekun napisał w dzienniczku praktyk opinię końcową oraz ocenę z reguły bardzo dobrą. Cóż, praktyka została zrealizowana, ale czy faktycznie efektywnie? Oto czytamy opinię: *Studentka (...) zrealizowała praktykę pedagogiczną w terminie(...). Podczas praktyki wykazała się systematycznością i wrażliwością na potrzeby dzieci. Przeprowadzone samodzielnie lekcje były prawidłowe pod względem metodycznym. Studentka brała także udział w przygotowywaniu szkolnej imprezy karnawałowej. Praktykę oceniam na bardzo dobry... .*

Czy można dowiedzieć się na tej podstawie czegoś więcej o przebiegu tej praktyki? Zapewne jej program też był dość ogólnikowy. Zadziwiająca jest powtarzalność sformułowań: *głównym celem praktyki jest wdrożenie studentów do samodzielnego planowania i organizowania oraz prowadzenia zajęć lekcyjnych, pogłębienie zainteresowań pedagogicznych... .*

Tak naprawdę takie zdanie zawiera ważny materiał wykonawczy podczas praktyki, ale czy zostanie odkryty?

Warto więc przedstawić inny obraz realizacyjny praktyki pedagogicznej.

Studenci zostali skierowani na praktykę na podstawie gruntownych analiz hospitacji lekcji i pisania recenzji z wymogiem stawiania pytań, nie zaś sprawozdań, wielości wariantów realizacyjnych podczas zajęć z zakresu metodyki nauczania, symulowania rozmaitych sytuacji pedagogicznych, rzetelnie omówionych lekcji próbnych oraz zdobywania wiedzy funkcjonalnej. W szkole zostali przyjęci bardzo serdecznie przez dyrektora i kadre pedagogiczną. Dyrektor szkoły omówił z nimi koncepcję przebiegu praktyk, zorientował się w zakresie ich kondycji metodycznej i posiadanych zainteresowań, a następnie przedstawił im funkcjonowanie placówki, głównie poprzez jej zwiedzanie. Studenci byli zorientowani, gdzie znajduje się gabinet pedagoga, psychologa, pokój nauczycielski, poszczególne klasy, pokoje administracji, sala gimnastyczna, a następnie zostali zapoznani z otoczeniem szkoły (boisko sportowe, ogrodzenie placówki, dodatkowe budynki, tak zwane zakamarki, gdzie

uczniowie lubią się chować podczas przerw), słowem gruntownie poznali strukturę placówki. Następnie spotkali się z nauczycielami – opiekunami praktyki i ustalili harmonogram wykonawczy lekcji. Odbyli też rozmowę z pedagogiem szkolnym odnośnie specyfiki środowiskowej uczniów i problemów wychowawczych a także z psychologiem w celu zdobycia wiedzy na temat funkcjonowania uczniów w kontekście psychologicznym. Samodzielnie prowadzone lekcje i zajęcia wychowawcze przez studentów były realizowane na podstawie następująco sformułowanego programu praktyki:

Zgodnie z programem studiów, bardzo ważne miejsce zajmuje praktyka pedagogiczna. Jej podstawowym celem jest wyróżnienie tych obszarów teoretycznych i praktycznych, które są dla studenta komplementarne bądź wymagają pewnego dopracowania od strony metodycznej.

Ważne jest zatem, aby w toku praktyki student poznał różnorodność koncepcyjną prowadzonych lekcji przez nauczycieli, miał możliwość uczestnictwa w zespołach samokształceniowych nauczycieli, poznał praktyczną stronę realizacji aktualnych wymogów dokumentowania zajęć lekcyjnych, dokonywał z nauczycielem – opiekunem praktyk swoistej analizy prowadzonych zajęć i uczył się wielostronnego podejścia do realizowanych zadań.

Ważne jest również, aby nie uczył się tylko metod nauczania, ale poznał również od strony praktycznej metody wychowania. W tym kontekście powinien zostać przede wszystkim zapoznany z szeroką gamą metod aktywizujących, metod wychowania, z możliwościami radzenia sobie na przykład z mobbingiem szkolnym, czy uczestniczyć w konstruowaniu programu przeciwdziałania agresji i przemocy w szkole, uczyć się tworzenia współpracy grupowej uczniów oraz wdrażać się do prowadzenia interakcji z rodzicami (np. obecność na zebraniach szkolnych)...

Tak przygotowana forma stawia studentom wyraźne ćwiczenia w odniesieniu do potrzeby zdobycia określonych umiejętności. Dzięki takiemu podejściu jest on podczas praktyki w szkole, a nie tylko w klasie szkolnej, co wyznacza możliwość oceny jedności jej funkcjonowania, a nie tylko fragmentarycznego doświadczenia szkolnej rzeczywistości.

Słusznie twierdzi M. Łobocki, że istotne z punktu widzenia efektywności kształcenia pedagogicznego wydają się szczególnie należycie zorganizowane praktyki studentów, ich współdziałanie w organizowaniu zajęć dydaktycznych, podejmowane przez nich indywidualne kontakty z dziećmi i młodzieżą oraz spotkania z przodującymi nauczycielami lub innymi pracownikami oświaty i wychowania. Odbywane przez studentów praktyki stanowią

nieodzowny składnik procesu kształcenia pedagogicznego. Dlatego słusznie postępuje się powierzenie kierowania nimi najbardziej doświadczonym nauczycielom akademickim. Podczas praktyk studenci mają możliwość nie tylko zdobywania ważnych doświadczeń i umiejętności praktycznych, lecz także dostrzegania różnego rodzaju faktów, zjawisk i zdarzeń w świetle zdobytej uprzednio wiedzy o wychowaniu. Nie bez znaczenia jest miejsce odbywania praktyk pedagogicznych. Pod tym względem były przydatne funkcjonujące przed laty szkoły ćwiczeń. Mogłyby one i teraz stanowić rodzaj poligonu, umożliwiającego studentom nabywanie niezbędnych doświadczeń pedagogicznych (2003, s. 91).

Jest to bardzo ważne stanowisko, gdzie warto szczególnie podkreślić organizację praktyki pedagogicznej należycie, czyli odpowiednio do potrzeb i w życzliwej atmosferze. Odnośnie szkół ćwiczeń, to określenie funkcjonuje, ale nadal ich powołanie wymaga skutecznych rozwiązań prawnych, ekonomicznych, organizacyjnych, systemowych i przede wszystkim obecności kordialnych pedeutagogów, czyli praktycznych wychowawców nauczycieli.

Nauczyciel szkoły ćwiczeń miałby też swoiste zadania:

- rzetelne przygotowanie do realizacji praktyki;
- różnorodność metodyczna prowadzonych zajęć;
- konieczność udziału studentów w zajęciach dodatkowych (np. zebrania szkolne, uroczystości);
- wnikliwa i krytyczna opinia o przebiegu praktyki oraz zalecenia podlegające weryfikacji;
- wykorzystywanie wzajemnej współpracy do modyfikowania zajęć;
- czas na konsultacje przed prowadzeniem lekcji;
- tworzenie zespołów przedmiotowych (nauczyciele szkoły ćwiczeń i odbywający praktykę studenci);
- bardzo wysokie wymagania merytoryczne w odniesieniu do studentów;
- zwracanie uwagi na relacje wychowawcze z uczniami i omawianie podjętych decyzji.

Przedstawione zestawienie, dodajmy otwarte, rzeczywiście wyznacza wagę wzajemnej współpracy, nie zaś wymuszonego obowiązku według zasady, że student ma zrealizować praktykę a nauczyciel łaskawie się zgodził go przyjąć pod swoją opiekę.

Oczywiście, biorąc pod uwagę nasz obraz praktyki pedagogicznej, student samodzielnie prowadzi lekcje, ale nie wyłącznie poprzez przyswajanie. Lekcje studenta są wynikiem jego całościowego przygotowania metodycznego, które umożliwia mu zorientować się, co faktycznie zawierają w swym przebiegu.

Zatem zapis może być następujący:

W ramach praktyki pedagogicznej student zobowiązany jest do obecności przynajmniej na (...) lekcjach prowadzonych przez nauczycieli, które będą charakteryzowały się różnorodnością metodyczną oraz zespołów klasowych, zaś ich dokumentacją będą własne uwagi o ich przebiegu.

Samodzielne zajęcia lekcyjne studenta powinny obejmować następujący układ metodyczny:

- metody asocjacyjne – (...) godziny lekcyjne;
- metody problemowe – (...) godzin lekcyjnych;
- metody waloryzacyjne – (...) godziny lekcyjne;
- metody praktycznego działania – (...) godziny lekcyjne;
- metody aktywizujące – (...) godziny lekcyjne;
- metody wychowania – (...) godziny lekcyjne.

Taki układ jest o tyle korzystny, że student może faktycznie dostrzec, które grupy metod są dla niego bardzo przystępne, a które wymagają dopracowania. Jednak najważniejsze jest to, że ta propozycja wyraźnie wskazuje na potrzebę prowadzenia zajęć odmiennie i student nie będzie po odbyciu praktyki specjalistą tylko od pogadanki i pracy z książką.

Wreszcie konieczna jest rzeczowa opinia o osiągnięciach przyszłego nauczyciela podczas realizacji praktyki pedagogicznej.

Studentka realizowała praktykę pedagogiczną w dniach (...), w szkole podstawowej (...). Biorąc pod uwagę program praktyki uczestniczyła w lekcjach prowadzonych przez nauczycieli, a na bazie sporządzonej dokumentacji można odnieść wrażenie, że jest szczególnie zainteresowana kwestiami metodycznymi dotyczącymi przede wszystkim nauczania matematyki (studentka samodzielnie opracowała interesujące warianty metodyczne mnożenia i dzielenia liczb w zakresie 100 oraz opracowała zbiór zadań tekstowych). Biorąc pod uwagę samodzielnie prowadzone lekcje dobrze radziła sobie z czasem, zawartością materiału i kierowaniem zespołem uczniowskim. Na uwagę zasługuje

również wysoki poziom prowadzenia gier dydaktycznych i wykorzystywania metod aktywizujących. Wydaje się, że studentka zbyt asekurowała się przed wykorzystywaniem własnych możliwości głosowych, często było zauważalne wolne tempo wypowiedzi i zbyt cichy ton głosu, jak również jej wypowiedzi miały niekiedy formę niezbyt zrozumiałą dla uczniów. Uczestniczyła również w przygotowywaniu programu profilaktycznego, wspólnie z pedagogiem szkoły pod nazwą „Świat dopalaczy – Świat rozpaczy”, a także w rozmowach z rodzicami uczniów, za ich zgodą (w czasie praktyki nie było planowanych zebrań szkolnych). Wydaje się, że studentka powinna mieć wyraźne wsparcie w zakresie pogłębiania swoich zainteresowań metodyką nauczania matematyki, w tym gier dydaktycznych. Praktykę oceniam na ocenę bardzo dobrą... .

Z takiej opinii możemy dowiedzieć się wielu informacji o przebiegu praktyki, a także o kierunkach przygotowania studentki do realizacji kolejnej praktyki pedagogicznej. Podkreślić trzeba, że indywidualne zainteresowania czy predyspozycje, jakie zostały zauważone podczas praktyki muszą mieć pełne wzmocnienie podczas dalszego ciągu kursu metodyki w ramach studiów wyższych. Informacje o przebiegu praktyki przez studentów mogą być bardzo cennym materiałem dla nauczycieli akademickich realizujących zajęcia metodyczne, gdyż dają obraz prawidłowości i nieprawidłowości przygotowania kandydatów na nauczycieli do pracy zawodowej.

1.3. Szanse i zagrożenia toku wykonawczego praktyki pedagogicznej.

Kontekst praktyk pedagogicznych można rozpatrywać również w odniesieniu do szans i zagrożeń, jakie płyną od podmiotów uczestniczących w ich przebiegu i jednostek odpowiedzialnych za ich zadowalającą organizację.

Biorąc pod uwagę uczestnictwo podmiotów w ich realizacji, **silne strony** mogą być następujące:

Nauczyciele: zainteresowani rzetelnym przygotowaniem studentów do pracy zawodowej, znakomicie zorientowani w obszarach metodycznych i wychowawczych, bezinteresownie pomocni w rozmaitych trudnościach, współpracujący z wieloma specjalistami (np. logopedzi, lekarze, doradcy zawodowi), dyspozycyjni czasowo, prezentujący wysoki stopień przydatności zawodowej, prezentujący kompetencje prakseologiczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywne, informatyczne, moralne, akceptujący studentów, godni zaufania i naśladowania, kulturalni, odpowiedzialni organizatorzy, taktowni, ustawicznie doskonalący się, rozumiejący specyficzne preliminaria zawodu nauczycielskiego.

Studenci: zainteresowani efektywnym przebiegiem praktyki pedagogicznej, pomysłowi, z poczuciem humoru, znający obszary zainteresowań dzieci i młodzieży (muzyka, gry komputerowe, moda), potrafiący prowadzić lekcje czy zajęcia wychowawcze, posiadający wiedzę o nauczycielu, szkole i z zakresu metodyki nauczania, wykazujący się umiejętnościami i talentami (np. gra na gitarze, pisanie piosenek, wierszy, felietonów, reportaży), wykazujący się krytycznym podejściem do spraw edukacji, lubiący dzieci i młodzież, posiadający inklinacje naukowe, spontaniczni, argumentujący, interesujący się filozofią i psychologią, realizujący dodatkowe kierunki studiów, pracujący w instytucjach edukacyjnych, uprawiający sport, potrafiący dostrzegać związki własnych błędów z innymi elementami rzeczywistości, ambitni, potrafiący współpracować zespołowo, znający języki obce, podróżujący po świecie, uczestniczący w międzynarodowych programach, np. Erasmus.

Niewystarczające strony przebiegu praktyk mogą być następujące:

Nauczyciele: niechęć do współpracy ze studentami, eksponowanie kwestii finansowych, nie najlepszy poziom wiedzy praktycznej, brak czasu, krytykowanie poziomu przygotowania studentów na uczelni, buta, wypalenie zawodowe, schematyzm metodyczny, brak osiągnięcia pułapu postkonwencjonalnego rozwoju zawodowego, konflikty w kadrze pedagogicznej, brak koncepcyjnego wymiaru własnej niezależności, deklaratywizm, brak wykorzystywania posiadanych zasobów i możliwości na rzecz rozwoju danej placówki.

Studenci: narzekanie na trudności realizacyjne praktyk pedagogicznych, nierzetelność w odbywaniu zadań praktyk, kopiowanie konspektów lekcji i zajęć wychowawczych, niezadowolająca wiedza dydaktyczna i metodyczna, zbyt duże obciążenie studiowaniem, ograniczony kontakt z nauczycielami akademickimi, problemy łączenia realizacji praktyk pedagogicznych z pracą zawodową szczególnie przez studentów studiów niestacjonarnych, dążenie, aby praktykę zrealizować jak najszybciej, efemeryczność, odbywanie wszystkich praktyk w tym samym miejscu, poczucie destabilizacji.

Uwzględniając natomiast konteksty zewnętrzne można wyeksponować następujące możliwości:

Szkoła: działalność zespołów konsultacyjnych grupujących nauczycieli akademickich i nauczycieli ze szkół ogólnodostępnych, specjalnych, integracyjnych czy kadry z różnych placówek wychowawczych, możliwość wykorzystywania wyników badań naukowych prowadzonych w danych placówkach, zaszczytne miano szkoły ćwiczeń dla studentów,

gratyfikacja finansowa, możliwość prowadzenia na terenie placówki prelekcji i szkoleń dla nauczycieli, konfrontowanie posiadanego doświadczenia zawodowego z nowymi tendencjami edukacyjnymi, wzbogacanie bazy środków dydaktycznych, wdrażanie koncepcji studenckiego wolontariatu pedagogicznego, organizowanie konferencji dla dyrektorów i nauczycieli z innych placówek, wzbogacanie jakości całościowego wizerunku szkoły, większa skuteczność w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, promowanie rozwoju zawodowego nauczyciela, możliwość wymiany poglądów odnośnie codzienności szkoły i współczesnych dylematów bycia nauczycielem, pomoc w organizowaniu różnych imprez w szkole i nawiązywaniu współpracy międzynarodowej.

Uczelnia: zapewnienie wysokiej jakości przygotowania praktycznego studentów do pracy nauczycielskiej, stabilność organizacyjna praktyk pedagogicznych, wdrażanie uwag nauczycieli ze szkół ćwiczeń do programów praktyk, tworzenie wspólnych zespołów konsultacyjnych, prowadzenie spotkań – konfrontacji z uczestnictwem osób zajmujących się działalnością naukową i praktyczną, możliwość wzbogacania bazy metodycznej (np. nagrywanie lekcji czy zajęć wychowawczych), badanie losów zawodowych absolwentów, prowadzenie wspólnych badań czy projektów.

W odniesieniu do zawodności przebiegu praktyk pedagogicznych, można wymienić następujące:

Szkoła: rezygnacja z systemowego funkcjonowania we współpracy z innymi placówkami, poczucie wyjątkowości, szczylenie się wykwalifikowaną kadrą, która nie potrzebuje uczestnictwa w dodatkowych przedsięwzięciach, opór przed przyjmowaniem studentów na praktyki pedagogiczne, ukrywanie faktycznych problemów funkcjonowania danej placówki, nieefektywne zarządzanie placówką przez dyrektora, ignorowanie wyznaczników nieskuteczności pracy nauczycieli.

Uczelnia: pomijanie niektórych specjalności nauczycielskich studiów w odniesieniu do organizowania profesjonalnych praktyk pedagogicznych, długotrwały proces budowania sieci szkół ćwiczeń, pośpiech organizacyjny, ograniczone możliwości oceny praktyk w danych placówkach przez nauczycieli akademickich, niejasność kryteriów kwalifikowania studentów do danych placówek, problem jakości praktyk studentów studiów niestacjonarnych.

Biorąc pod uwagę powyższe zestawienie można przyjąć, że w odniesieniu do organizowania praktyk pedagogicznych wysokiej jakości jest więcej szans i możliwości, aniżeli

mankamentów i zagrożeń. Nie można ich jednak bagatelizować, gdyż tylko ich wiarygodna ocena i minimalizacja doprowadzi do tego, że podstawa wykonawcza praktyk pedagogicznych będzie mocna i stabilna. Zauważyć trzeba, że rozpatrywanie tych czynników nie może być dokonywane rozłącznie, bo wówczas wskazane problemy mogą się nawarstwiać i tę mocną podstawę wykonawczą przekształcić na dość słabą. A przecież nie o to chodzi.

1.4. Etapy przygotowania studentów w Programie Praktyk Pedagogicznych

Praktyczne przygotowanie studentów, przyszłych nauczycieli, powinno więc obejmować:

Krok pierwszy – bezrefleksyjny (naśladownictwo) – kształcenie umiejętności pedagogicznych na podstawie obserwacji i rejestracji czynności wykonywanych przez nauczycieli szkół (placówek), przyswojenia zdobytych informacji, wzorów, odtwórczej reprodukcji czynności i działań z zastosowaniem metody działania naśladowczego;

Krok drugi – refleksyjny (samodoskonalenie) – kształcenie umiejętności pedagogicznych na podstawie obserwacji i rejestracji czynności nauczyciela, konfrontacji z posiadaną wiedzą, z zastosowaniem metody działania samodoskonalącego;

Krok trzeci – nowatorski (innowacje) – kształcenie umiejętności pedagogicznych studenta poprzez jego twórczą, krytyczną samoanalizę i samoocenę działań (zapoznanie z celami działania, opracowania metodyczne, dyskusja z „mentorem”, nauczycielem akademickim) – prowadzi do ukształtowania postawy twórczej (P. Kowolik, 2003, s. 108).

Poziom praktyk pedagogicznych studentów ma niezwykle ważne znaczenie dla ich późniejszego nauczycielskiego samozadowolenia. Jednakże zmiany jakościowe tego procesu wymagają tak naprawdę odmiennego postrzegania rzeczywistości edukacyjnej, która tak naprawdę ma swoją podstawę: od teorii do praktyki i od praktyki do teorii. A przede wszystkim wymaga odpowiedzi na pytanie: jakich chcemy nowych nauczycieli w szkole? Zastanówmy się, jak wielki mamy wpływ na tę odpowiedź.

LITERATURA

Banach Cz., Nauczyciel naszych oczekiwań i potrzeb od A do Ż, Lublin 2009.

Denek K., Kształcenie zawodowe nauczycieli w kontekście reformy edukacji (za:) Cz. Banach., Nauczyciel naszych oczekiwań i potrzeb od A do Ż, Lublin 2009.

Kowolik P., Proces stawania się nauczycielem przez praktyki zawodowe (w:) E. Sałata, A. Zamkowska, S. Ośko., Kształcenie praktyczne nauczycieli w szkole wyższej, Ryki – Radom 2003.

Łobocki M., ABC wychowania, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003.

Okoń W., Rzec o edukacji nauczycieli, WSIP, Warszawa 1991.

2. Podstawy prawne praktyk pedagogicznych

Praktyki pedagogiczne stanowią wymóg programowy kształcenia na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

Obowiązek realizacji praktyk pedagogicznych regulują akty prawne:

- 1) rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki
  - pedagogika (zał. Nr 78)
  - pedagogika specjalna (zał. Nr 79)
  - edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych (zał. Nr 19).¹
- 2) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 w sprawie standardów kształcenia nauczycieli ²
- 3) Uchwała 207/09-10 Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów i programów kształcenia wdrażanych od roku akademickiego 2010/2011 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia na kierunkach pedagogika, pedagogika specjalna, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

Zgodnie z Uchwałą Rady Głównej w sprawie standardów kształcenia na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym: ³

- 1) praktyki są dopełnieniem procesu kształcenia,
- 2) formę i zakres praktyk związanych z kształceniem nauczycieli określa rozporządzenie ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w sprawie standardów kształcenia nauczycieli,
- 3) praktyki, w wymiarze określonym w standardach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów mogą być odbywane zarówno w jednostkach gospodarczych, instytucjach życia

¹ Dziennik Ustaw z 2007 r. Nr 164 poz. 1166

² Dziennik. Ustaw z 2004 r. Nr 207, poz. 2110

³ Uchwała Nr 33/2006 Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 czerwca 2006 r. w sprawie standardów kształcenia na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym.

publicznego, instytucjach naukowo-badawczych lub innych, jak również w ramach organizowanej przez uczelnie działalności pozwalającej osiągnąć wyszczególnione powyżej cele,

- 4) szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk w zakresie nieuregulowanym standardami dla poszczególnych kierunków studiów lub odrębnymi przepisami określa uczelnia z zachowaniem zasady, że nie może ona wprowadzać obligatoryjnych miejsc praktyk, a student może znaleźć sobie miejsce odbywania praktyki zarówno w charakterze wolontariatu jak i pracy zarobkowej spełniającej warunki określone przez standardy kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów lub inne przepisy,
- 5) za praktykę będącą częścią programu studiów przypisuje się określoną liczbę punktów ECTS,
- 6) należy dążyć do tego, aby studenci we własnym zakresie poszukiwali instytucji, w której odbędą praktykę; samodzielność studenta pod tym względem należy uważać za istotny element realizacji jednego z podstawowych celów praktyki - przygotowania do wyjścia poza mury uczelni i rozpoczęcia samodzielnej aktywności zawodowej. Uczelnia w ramach obowiązujących przepisów wspiera studentów podczas realizacji praktyki stanowiącej część programu studiów,

2.1. Standardy kształcenia na kierunku

Zgodnie ze standardami kształcenia na studiach pierwszego stopnia:

- 1) praktyki powinny trwać nie krócej niż 4 tygodnie.
- 2) zasady i formy odbywania praktyk ustala jednostka uczelni prowadząca kształcenie.

2.2. Standardy kształcenia nauczycieli

Zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli na studiach wyższych zawodowych określonymi w rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 w sprawie standardów kształcenia nauczycieli akademickich Specjalnej (APS) prowadzi m.in. kształcenie nauczycieli w ramach specjalizacji nauczycielskiej na studiach wyższych zawodowych- pierwszego stopnia. W programie studiów, w zakresie specjalizacji nauczycielskiej, uwzględnia się wymogi określone w powyższych standardach, tak aby absolwent studiów, równocześnie z wiedzą merytoryczną w zakresie określonego kierunku

studiów, uzyskał przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) i kwalifikacje zawodowe.

Kształcenie na studiach pierwszego stopnia w specjalizacji nauczycielskiej są prowadzone w zakresie dwóch specjalności nauczycielskich (głównej i dodatkowej- moduł kompetencyjny).

Główna specjalność nauczycielska:

- 1) przygotowuje do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) odpowiadającego kierunkowi studiów;
- 2) jest realizowana zgodnie z wymaganiami przewidzianymi w standardach nauczania dla poszczególnych kierunków studiów, określonych w odrębnych przepisach.

Dodatkowa specjalność nauczycielska:

- 1) przygotowuje do nauczania drugiego przedmiotu (prowadzenia zajęć);
- 2) jest realizowana w zakresie zapewniającym merytoryczne przygotowanie do nauczania przedmiotu (prowadzenia zajęć) zgodnie z podstawą programową wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, określoną w odrębnych przepisach, w wymiarze co najmniej 400 godzin.

Zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli absolwent studiów w specjalizacji nauczycielskiej powinien być przygotowany do kompleksowej realizacji dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zadań szkoły.

W związku z tym powinien posiadać przygotowanie w zakresie:

- 1) wybranych specjalności nauczycielskich, tak aby w sposób kompetentny przekazywać nabytą wiedzę oraz samodzielnie ją pogłębiać i aktualizować, a także integrować ją z innymi dziedzinami wiedzy;
- 2) psychologii i pedagogiki, tak aby pełnić funkcje wychowawcze i opiekuńcze, wspierać wszechstronny rozwój uczniów, indywidualizować proces nauczania, zaspokajać szczególne potrzeby edukacyjne uczniów, organizować życie społeczne na poziomie klasy, szkoły i środowiska lokalnego, współpracować z innymi nauczycielami, rodzicami i społecznością lokalną;
- 3) dydaktyki przedmiotowej, tak aby skutecznie prowadzić zajęcia edukacyjne, rozbudzać zainteresowania poznawcze oraz wspierać rozwój intelektualny uczniów przez umiejętny

dobór metod aktywizujących, technik nauczania i środków dydaktycznych, a także badać i oceniać osiągnięcia uczniów oraz własną praktykę;

4) posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć);

5) zaawansowanej znajomości języka obcego.

Absolwent studiów w specjalizacji nauczycielskiej powinien ponadto być przygotowany do:

1) współpracy z uczniami i nauczycielami, środowiskiem rodzinnym uczniów oraz pozaszkolnym środowiskiem społecznym w realizacji zadań edukacyjnych;

2) podejmowania zadań edukacyjnych wykraczających poza zakres nauczanego przedmiotu (prowadzonych zajęć) oraz zadań z zakresu edukacji pozaszkolnej;

3) samodzielnego tworzenia i weryfikowania projektów własnych działań oraz podejmowania działań upowszechniających wzory dobrej praktyki pedagogicznej;

4) kierowania własnym rozwojem zawodowym i osobowym oraz podejmowania doskonalenia także we współpracy z innymi nauczycielami;

5) posługiwania się przepisami prawa dotyczącego systemu oświaty oraz statusu zawodowego nauczycieli.

Przygotowanie do zawodu nauczyciela powinno prowadzić do nabycia kompetencji w zakresie:

1) dydaktycznym;

2) wychowawczym i społecznym – związanym z umiejętnością rozpoznawania potrzeb uczniów oraz zdolnością do współpracy w relacjach międzyludzkich;

3) kreatywnym – wyrażającym się zdolnością do samokształcenia, innowacyjnością i niestandardowością działań w powiązaniu ze zdolnościami adaptacyjnymi, mobilnością i elastycznością;

4) prakseologicznym – wyrażającym się skutecznością w planowaniu, realizacji, organizowaniu, kontroli i ocenie procesów edukacyjnych;

5) komunikacyjnym – wyrażającym się skutecznością zachowań werbalnych i pozawerbalnych w sytuacjach edukacyjnych;

6) informacyjno-medialnym – wyrażającym się umiejętnością posługiwania się technologią informacyjną, w tym jej wykorzystywania w nauczaniu przedmiotu (prowadzeniu zajęć);

7) językowym – wyrażającym się znajomością co najmniej jednego języka obcego w stopniu zaawansowanym.

Przygotowanie do zawodu nauczyciela realizowane jest w ramach zajęć przedmiotowych oraz praktyk studenckich określonych w planach i programach kształcenia, dla danego kierunku przyjętych i zatwierdzonych do realizacji przez Radę Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli **celem praktyk pedagogicznych** jest w szczególności:

- 1) poznanie organizacji pracy różnych typów szkół i placówek, a w szczególności tych, w których absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie;
- 2) nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć;
- 3) nabycie umiejętności prowadzenia obserwacji zajęć i jej dokumentowania;
- 4) nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyk przez opiekunów praktyk i studentów;
- 5) nabycie umiejętności analizowania własnej pracy i jej efektów oraz pracy uczniów.

Praktyki pedagogiczne są organizowane w różnych typach szkół i placówek, a obowiązkowo w tych, do pracy w których absolwent studiów uzyskuje kwalifikacje.

W trakcie praktyk studentowi zapewnia się następujące formy aktywności: wizyty w szkołach i placówkach, obserwowanie zajęć, asystowanie nauczycielowi prowadzącemu zajęcia, prowadzenie zajęć wspólnie z nauczycielem, samodzielne prowadzenie zajęć, planowanie i omawianie zajęć prowadzonych przez siebie i innych (nauczycieli, studentów).

W przypadku studiów wyższych zawodowych i jednolitych studiów magisterskich zajęcia prowadzone przez studenta powinny stanowić co najmniej 30% czasu przeznaczanego w programie studiów na praktyki pedagogiczne. Co najmniej 40% czasu praktyk powinno być realizowane podczas ostatniego roku kształcenia nauczycielskiego.

W trakcie praktyk pedagogicznych co najmniej 30 godzin zajęć powinno być realizowane w powiązaniu z kształceniem w zakresie psychologii i pedagogiki.

W programie studiów w zakresie przedmiotów: psychologia, pedagogika i dydaktyka przedmiotowa należy zapewnić czas na przygotowanie studentów do praktyki oraz jej omówienie.

Szkoły wyższe kształcące nauczycieli są obowiązane utrzymywać systematyczny kontakt ze szkołami i placówkami, w których studenci odbywają praktyki pedagogiczne.

Udział studenta w zajęciach objętych praktykami pedagogicznymi jest dokumentowany. Praktyki pedagogiczne podlegają ocenie z uwzględnieniem opinii opiekuna praktyk w szkole.

2.3. Rodzaje praktyk pedagogicznych

Zgodnie z planami kształcenia zatwierdzonych Uchwałą nr 207/09-10 Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie zatwierdzenia planów studiów i programów kształcenia wdrażanych od roku akademickiego 2010/2011 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia na kierunkach pedagogika, pedagogika specjalna, edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych wyodrębnia się trzy rodzaje praktyk:

- 1) praktykę asystencką,
- 2) praktykę asystencko-pedagogiczną,
- 3) praktykę pedagogiczną - dyplomową

PRAKTYKA PEDAGOGICZNA -DYPLOMOWA
-III rok studiów

PRAKTYKA ASYSTENCKO-PEDAGOGICZNA
- II rok studiów

PRAKTYKA ASYSTENCKA
- I rok studiów

Praktyki studenckie są integralną częścią studiów w ramach planów, programów kształcenia i podlegają zaliczeniu. Są bezpośrednio powiązane z realizowanymi zgodnie z planem studiów przedmiotami metodycznymi realizowanej specjalności.

Wymiar realizacyjny praktyk jest zgodny ze standardami kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów oraz na specjalnościach nauczycielskich, zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli.

Praktyki pedagogiczne zgodnie z założeniami programowymi powinny pełnić funkcje w zakresie:

- 1) **wiedzy**: poznawczą - zdobywana wiedza pozwala na lepsze zrozumienie procesów wychowania i nauczania,
- 2) **umiejętności** realizacji treści programowych z zastosowaniem metod dydaktycznych, integracja wiedzy zdobytej w czasie realizacji różnych przedmiotów kształcenia,
- 3) **postaw**: bezpośredni kontakt z uczniem, wychowankiem, podopiecznym wpływa na motywację i rozwija osobowościowo studenta,
- 4) **ewaluacji** :weryfikacja w praktyce kompetencji zawodowych studenta oraz jakości procesu kształcenia na uczelni.

Praktyka asystencka

Zasadniczym celem praktyki asystenckiej jest zapoznanie studentów z typowymi czynnościami wykonywanymi przez nauczycieli w toku codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej w placówce edukacyjnej, a w szczególności:

- poznanie warunków pracy nauczyciela,
- dokonanie obserwacji niezbędnych do wyjaśnienia poruszanych na zajęciach zagadnień teoretycznych z zakresu tematyki zajęć pedagogicznych
- rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i postaw pedagogicznych,
- poznanie organizacyjnych, dydaktycznych i wychowawczych czynności nauczyciela,
- nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć,
- nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela – wychowawcy i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyki przez opiekunów praktyki i studentów,
- nabycie umiejętności analizowania własnej pracy, jej efektów oraz pracy uczniów.

Wskazówki do programu praktyki asystenckiej:

Ogólne cele:

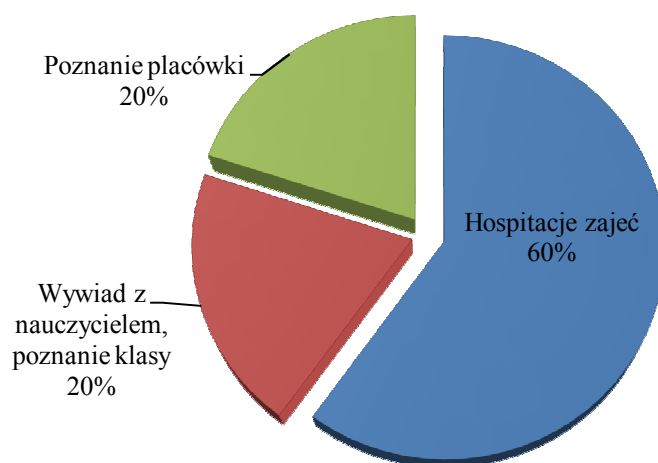
1. Celem praktyk jest kształcenie kompetencji praktycznych studentów w zakresie działań pedagogicznych umożliwiających nabywanie doświadczeń związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty i wychowania, specyfiką placówek edukacyjnych, rehabilitacyjnych i wychowawczych oraz innych zakładów pracy zgodnych z profilem realizowanych specjalności.
2. Celem praktyk asystenckich (wprowadzających) jest praktyczna weryfikacja wiedzy zdobytej podczas studiów w ramach przedmiotów kształcenia podstawowego i kierunkowego oraz pozyskanie nowych wiadomości i umiejętności pedagogicznych, wprowadzających w kształcenie specjalnościowe.
3. Praktyka asystencka obejmuje obserwację i uczestnictwo w różnych formach działalności dydaktyczno – wychowawczych, realizowanych przez nauczycieli, wychowawców, psychologów, pedagogów szkolnych oraz inny personel zgodny nabywanymi kwalifikacjami

Zadania do realizacji przez studenta w ramach praktyki :

1. Zapoznanie się z całokształtem funkcjonowania placówki, szczególnie z jej strukturą organizacyjną, ogólnymi planami pracy dydaktyczno-wychowawczej (szkoły podstawowej, gimnazjum, internatu, nauczyciela, wychowawcy) oraz sposobami ich realizacji.
2. Dokonanie ogólnej analizy koncepcji pracy pedagoga szkolnego, psychologa, logopedy (zespołu wspierającego rozwój ucznia), nauczyciela -wychowawcy.
3. Poznanie form działań terapeutycznych organizowanych w ramach zajęć lekcyjno-wychowawczych oraz pozalekcyjnych.
4. Student, jako asystent nauczyciela i wychowawcy hospituje zajęcia w wymiarze godzin, zgodnie z planami kształcenia dla specjalności:
  - hospitując zajęcia student powinien poznać organizację nauczania oraz przebieg uczenia się dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a szczególnie psychopedagogiczne uwarunkowania i trudności w procesie nabywania wiedzy.;
  - w ramach hospitacji zajęć student powinien zwrócić uwagę na przebieg procesu nauczania na poszczególnych etapach kształcenia oraz swoistość przebiegu lekcji poszczególnych przedmiotów,

- hospitując zajęcia wychowawcze student analizuje stosowaną przez pedagogów procedurę postępowania psychokorekcyjnego, obserwuje różne metody i formy zajęć pozalekcyjnych,
  - hospitując zajęcia edukacyjno-terapeutyczne/ korekcyjno-wyrównawcze/ rewalidacji indywidualnej student powinien zapoznać się ze specyfiką organizacji oraz z różnorodnymi metodami terapeutycznymi stosowanymi w pracy z dziećmi i młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
  - uczestnictwo w pracach zleconych przez nauczyciela, wychowawcę (np. pomoc w przygotowaniu środków dydaktycznych, organizowaniu wycieczek związanych z realizowanymi zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi).
5. Dokonanie analizy materiałów (akt) dotyczących określonego ucznia. Szczególnie student koncentruje się na anamnezie osobniczej i rodzinnej dziecka z e specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz sporządza charakterystykę ucznia (**anonimową!**).
  6. Prowadzenie na bieżąco dokumentacji dotyczącej obserwowanych sytuacji dydaktyczno-wychowawczych (notatki, protokoły hospitacyjne), wypełnianie dziennika praktyk.

Rozkład godzin praktyki procentowo przedstawia diagram:

Praktyka asystencko- pedagogiczna

Praktyk asystencko-pedagogiczna jest wprowadzeniem do próbnej pracy pedagogicznej.

Zasadniczym celem praktyki asystencko-pedagogicznej jest zapoznanie studentów z typowymi czynnościami wykonywanymi przez nauczycieli w toku codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej w placówce edukacyjnej, a w szczególności:

- poznanie warunków pracy nauczyciela,
- dokonanie obserwacji niezbędnych do wyjaśnienia poruszanych na zajęciach zagadnień teoretycznych z zakresu tematyki zajęć metodycznych,
- rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i postaw pedagogicznych,
- poznanie organizacyjnych, dydaktycznych i wychowawczych czynności nauczyciela związanych z diagnozowaniem potrzeb i możliwości rozwojowych ucznia,
- nabycie umiejętności planowania, prowadzenia i dokumentowania zajęć,
- nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela – wychowawcy i uczniów podczas wspólnego omawiania praktyki przez opiekunów praktyki i studentów,
- nabycie umiejętności analizowania własnej pracy, jej efektów oraz pracy uczniów
- nabycie umiejętności samodzielnego opracowywania scenariuszy zajęć oraz prowadzenie zajęć z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia.

Wskazówki do programu praktyki asystencko-pedagogicznej:

Ogólne cele:

1. Celem praktyk jest kształcenie kompetencji praktycznych studentów w zakresie działań pedagogicznych umożliwiających nabywanie doświadczeń związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty i wychowania, specyfiką placówek edukacyjnych, rehabilitacyjnych i wychowawczych oraz innych zakładów pracy zgodnych z profilem realizowanych specjalności.
2. Celem praktyk asystencko- pedagogicznych jest praktyczna weryfikacja wiedzy zdobytej podczas studiów w ramach przedmiotów kształcenia podstawowego i kierunkowego oraz przedmiotów metodycznych kształcenia specjalnościowego.
3. Praktyka asystencko-pedagogiczna obejmuje obserwację i uczestnictwo w różnych formach działalności dydaktyczno – wychowawczych, realizowanych przez nauczycieli, wychowawców, psychologów, pedagogów szkolnych oraz inny personel zgodny

nabywanymi kwalifikacjami oraz próbne, samodzielne prowadzenie zajęć dydaktyczno-kompensacyjnych zgodnie z założeniami programowymi danej specjalności

Zadania do realizacji przez studenta w ramach praktyki :

- zapoznanie z całokształtem funkcjonowania placówki, szczególnie z jej strukturą organizacyjną, ogólnymi planami pracy oraz sposobami ich realizacji,
- dokonanie ogólnej analizy koncepcji pracy zespołu wspierającego rozwój dziecka: pedagoga, psychologa, logopedy , rehabilitanta,
- poznanie form działań dydaktyczno-wychowawczych, terapeutycznych organizowanych w ramach programu nauczania,
- poznanie metod i narzędzi dokonywania wieloprofilowej oceny funkcjonalnej dziecka oraz wytycznych do konstruowania indywidualnych planów rozwoju ucznia.

Student:

1) jako asystent hospituje zajęcia mające na celu przeprowadzenie oceny funkcjonalnej dziecka oraz realizację zajęć dydaktycznych zgodnie z założeniami programowymi metodyki danej specjalności,

2) samodzielnie przeprowadza zajęcia zgodnie z rodzajem zajęć określonych w programach kształcenia dla danej specjalności.

Hospitując zajęcia student powinien:

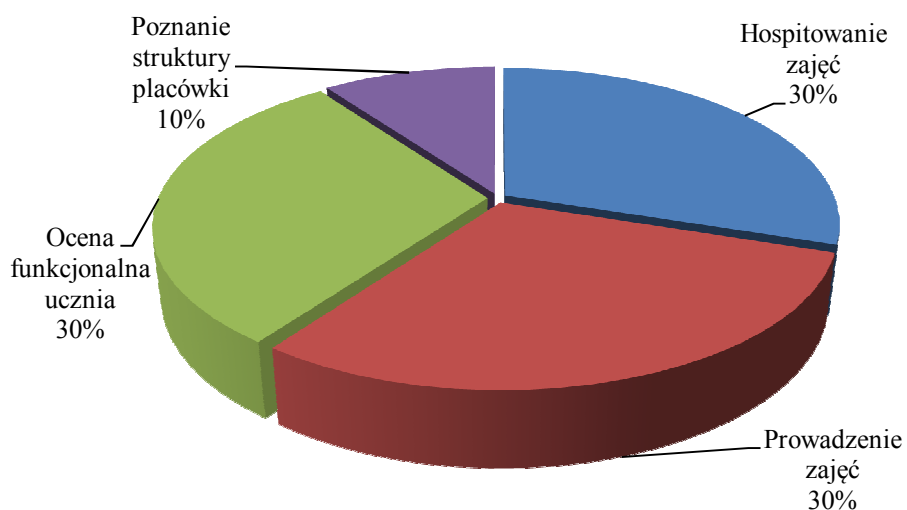
- poznać organizację, warunki przeprowadzania diagnozy dziecka
- zwrócić uwagę na interdyscyplinarność –wieloprofilowość procesu nauczania.
- zapoznać się z dokumentacją dziecka - arkuszami badań diagnozy funkcjonalnej oraz wynikającymi z nich programami
- prowadzić na bieżąco dokumentację dotyczącą obserwowanych sytuacji dydaktyczno-wychowawczych (protokoły hospitacyjne)

Student w ramach praktyki współuczestniczy w przeprowadzaniu pod kierunkiem zespołu wspierającego rozwój ucznia oceny funkcjonalnej wybranego dziecka. Student opracowuje pisemną charakterystykę wybranego ucznia.

Zakłada się iż student w ramach zrealizowanych zajęć metodycznych oraz odbytej praktyki nabeździe n/w kompetencje

- Zna dokumentacje diagnostyczną oraz metody i formy przeprowadzania diagnozy funkcjonalnej
- Zna zadania i założenia pracy poszczególnych specjalistów ,
- Zna założenia procesu dydaktycznego oraz poszczególnych metodyk szczegółowych,
- potrafi zaplanować i przeprowadzić zajęcia zgodnie z opracowaną koncepcją.

Rozkład godzin praktyki procentowo przedstawia diagram:

Praktyka pedagogiczna- dyplomowa

Celem praktyki pedagogicznej jest wdrożenie studentów do przyszłej pracy zawodowej przez weryfikację i zastosowanie zdobytej w trakcie studiów wiedzy i umiejętności pedagogicznych oraz praktyczne przygotowanie do pełnienia obowiązków pedagoga lub pedagoga specjalnego. Praktyka pedagogiczna obejmuje obserwację, uczestnictwo w organizacji i prowadzenie, pod nadzorem opiekuna, różnych form działalności dydaktyczno

– wychowawczych realizowanych przez nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów szkolnych oraz inny personel zgodny nabywanymi kwalifikacjami w zakresie danej specjalności.

W toku praktyki pedagogicznej studenci powinni wykonać następujące zadania:

- poznanie struktury, organizacji oraz planu pracy dydaktyczno-wychowawczej placówki edukacyjnej, w której odbywa się praktyka i sporządzenie na ten temat krótkiej pisemnej relacji w dzienniku praktyk .
- hospitowanie zajęć prowadzonych przez nauczycieli zgodnie z rodzajem zajęć określonych w programach kształcenia dla danej specjalności.
- udział w analizie hospitowanych zajęć, sporządzenie protokołów i pisemnych uwag na temat zajęć (ocena zakresu treści, metod, form, środków dydaktycznych oraz stosunku nauczycieli-wychowawców do wychowanków).
- samodzielne przeprowadzenie zajęć zgodnie z rodzajem zajęć określonych w programach kształcenia dla danej specjalności

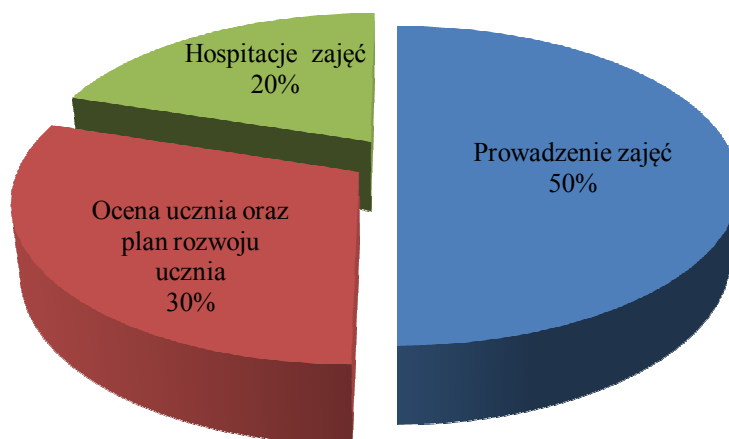
Zakłada się iż student w ramach zrealizowanych zajęć metodycznych oraz odbytej praktyki nabędzie n/w kompetencje:

- wykazuje orientację w zakresie sposobu konstruowania szkolnego programu wychowawczego, planu pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły,
- umie konstruować plan pracy dydaktyczno-wychowawczej z uwzględnieniem specyfiki nauczania uczniów,
- potrafi opracować indywidualny plan rozwoju ucznia, na podstawie przeprowadzonej oceny funkcjonalnej w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw ucznia.

- potrafi sporządzić protokół zajęć i pisemną analizę oraz ocenę zajęć w wybranych aspektach metodycznych,
- potrafi zaplanować koncepcję wybranych zajęć zgodnie z wymogami metodycznymi,
- umie przeprowadzić zajęcia zgodnie z zaplanowaną koncepcją,
- w planowaniu i prowadzeniu zajęć wykorzystuje aktywizujące i różnorodne metody dydaktyczno-wychowawcze, a zwłaszcza psychokorekcyjne,
- prawidłowo buduje swoje relacje z dyrekcją oraz innymi pracownikami placówki.
- włącza się w sposób zdyscyplinowany w rytm pracy edukacyjno-wychowawczej placówki.
- zna zakres obowiązków opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych nauczyciela.

Rozkład godzin praktyki procentowo przedstawia diagram:

2.4. Ramowe plany realizacji praktyk pedagogicznych

	specjalność	I rok -	II rok	III rok	Łącznie
1	ANIMACJA SPOŁECZNO-KULTUROWA (ASKn)	100S-1P1 ASKa Praktyka asystencka w placówkach edukacyjnych organizujących wypoczynek letni - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkole podstawowej lub gimnazjum - 3 tyg. (60 godz.)	Praktyka pedagogiczna dyplomowa ciągła w placówce szkolnej - 3 tyg. (60 godz.)	8 tygodni (160godz.)
2	PEDAGOGIKA Wczesnoszkolna I KOREKCYJNA (PWK)	100S-1P1PWKc Praktyka asystencka w kl. I-III szkoły podstawowej - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w kl. 0-III szkoły podstawowej - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka pedagogiczna w poradniach psychologiczno-pedagogicznych - zajęcia korekcyjno-wyrównawcze - 2 tyg. (40 godz.)	8 tygodni (160godz.)
		100S-1P1PWKd Praktyka asystencka w poradni psychologiczno-pedagogicznej lub szkole podstawowej - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w poradniach psychologiczno-pedagogicznych - zajęcia korekcyjno-wyrównawcze - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w kl. I-III szkoły podstawowej - 1 tydz. (20 godz.)	
3	WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (WYP)	100S-1P1WYPa Praktyka asystencka w przedszkolach ogólnodostępnych - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w placówkach wychowania przedszkolnego - 1 tyg. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w klasach I-III szkoły podstawowej - 1 tydz. (20 godz.)	8 tygodni (160godz.)
			Praktyka asystencko-pedagogiczna w klasach I-III szkoły podstawowej - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w placówkach wychowania przedszkolnego – praktyka dyplomowa - 2 tyg. (40 godz.)	
			Praktyka asystencko-pedagogiczna w placówkach wychowania przedszkolnego – przedszkola alternatywne - 1 tyg. (20 godz.)		
4	LOGOPEDIA (LOG)	100S-2P1LOGa Praktyka asystencka w gabinetach logopedycznych w przedszkolach - 1 tyg. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna (wprowadzająca - śródroczna) w gabinetach logopedycznych w szkołach podstawowych - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka pedagogiczna w gabinetach logopedycznych w przedszkolach lub szkołach podstawowych w zakresie badań przesiewowych - 1 tydz. (20 godz.)	8 tygodni (160godz.)
			Praktyka asystencko-pedagogiczna w gabinetach logopedycznych w przedszkolach i szkołach - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka zawodowa w gabinetach logopedycznych w placówkach kształcenia specjalnego - 2 tyg. (40 godz.)	
5	PEDAGOGIKA NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE (PNI)	100S-2P1PNI Praktyka asystencka w placówkach szkolnictwa specjalnego dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w przedszkolu specjalnym dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w gimnazjum dla uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną - 1 tydz. (20 godz.)	8 tygodni (160godz.)
			Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkole podstawowej i gimnazjum dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka pedagogiczna w szkole podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim - 2 tyg. (40 godz.)	

6	PEDAGOGIKA ZDOLNOŚCI I TECHNOLOGIA INFORMACYJNA (PZT)	100S-2P1PZT Praktyka asystencka w szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych (zajęcia komputerowe, informatyka) - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkołach podstawowych - 3 tyg. (60 godz.)	Praktyka pedagogiczna w gimnazjach, szkołach średnich - 3 tyg. (60 godz.)	8 tygodni (160godz.)
7	SURDOPEDAGOGIKA (SUR)	100S-2P1SURA Praktyka asystencka w placówkach dla dzieci z wadą słuchu - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w poradni dla dzieci z wadą słuchu - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w placówkach edukacyjnych dla uczniów niesłyszących - 2 tyg. (40 godz.)	8 tygodni (160godz.)
			Praktyka pedagogiczna w przedszkolach dla dzieci z wadą słuchu - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna w nauczaniu zintegrowanym w szkole podstawowej dla uczniów słabo słyszących - 1 tydz. (20 godz.)	
				Praktyka pedagogiczna w internacie dla dzieci z wadą słuchu - 1 tydz. (20 godz.)	
8	TERAPIA PEDAGOGICZNA (TPE)	100S-2P1TPEc Praktyka asystencka w przedszkolach integracyjnych lub z oddziałami integracyjnymi - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna specjalistyczna w przedszkolu integracyjnym (oddziałach) - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka pedagogiczna specjalistyczna w szkole integracyjnej (podstawowa lub gimnazjum) lub ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi - 2 tyg. (40 godz.)	8 tygodni (160godz.)
		100S-2P1TPEd Praktyka asystencka w szkole podstawowej integracyjnej lub z oddziałami integracyjnymi - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkole integracyjnej (podstawowa lub gimnazjum) lub ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka pedagogiczna specjalistyczna w przedszkolu integracyjnym (oddziałach) - 1 tydz. (20 godz.)	
9	TYFLOPEDAGOGIKA (TYF)	100S-2P1TYFa Praktyka asystencka w przedszkolach dla dzieci słabo widzących - 1 tydz. (20 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych dla dzieci słabo widzących i niewidomych - 3 tyg. (60 godz.)	Praktyka pedagogiczna w zakresie nauczania włączającego niewidomych i słabo widzących - 1 tydz. (20 godz.)	8 tygodni (160godz.)
		100S-2P1TYFb Praktyka asystencka w internatach dla dzieci słabo widzących i niewidomych - 1 tydz. (20 godz.)		Praktyka pedagogiczna w zakresie nauczania orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się osób z dysfunkcją wzroku - 2 tyg. (40 godz.)	
10	PEDAGOGIKA TERAPEUTYCZNA (PTE)	100S-2P1PTE Praktyka asystencka w przedszkolach lub szkołach z oddziałami integracyjnymi - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkołach z oddziałami integracyjnymi w kl. I - III - 3 tyg. (60 godz.)	Praktyka pedagogiczna w szkołach szpitalnych lub szkołach z oddziałami integracyjnymi - 3 tyg. (60 godz.)	8 tygodni (160godz.)
11	EDUKACJA ARTYSTYCZNA W ZAKRESIE SZTUK PŁASTYCZNYCH (EPA)	100S-3P1EPA Praktyka asystencko-pedagogiczna w placówkach edukacyjnych - 2 tyg. (40 godz.)	Praktyka asystencko-pedagogiczna w szkole podstawowej - 3 tyg. (60 godz.)	Praktyka pedagogiczna w gimnazjum - 3 tyg. (60 godz.)	8 tygodni (160godz.)

3. Analiza SWOT – placówka praktyk

DOBRE PRAKTYKI – DOBRA SZKOŁA – DOBRZY NAUCZYCIELE	
Szanse	Zagrożenia
PLACÓWKA PRAKTYK	
Współpraca z nauczycielami akademickimi	Dezorganizacja procesu dydaktycznego
Możliwość wykorzystywania wyników badań naukowych	Trudności organizacyjne, np.: - małe pomieszczenia lekcyjne - brak pomieszczenia na punkt praktyk
Poprawianie wizerunku szkoły	
Prestiż w środowisku	
Dodatkowe pomoce multimedialne: tablica interaktywna, kamera, laptop	
Dodatkowe szkolenia dla nauczycieli – wspieranie rozwoju zawodowego	
Możliwość uczestniczenia w konferencjach – nauczyciele, dyrektor	
Współpraca ze studentami w charakterze wolontariuszy	
Przygotowanie wykwalifikowanej kadry	
Możliwość wdrażania innowacji pedagogicznych	
NAUCZYCIELE	
Rozwój własnych kompetencji	Duża ilość czasu przeznaczona na konsultacje ze studentami
Poszukiwanie nowych rozwiązań	Nierzetelne przygotowanie studenta do prowadzonych zajęć
Zapoznanie z nową literaturą metodyczną	Rozluźnienie dyscypliny u dzieci
Wykorzystanie nowoczesnych technologii w codziennym nauczaniu	
Wymiana pomysłów ze studentami	

Dobór partnerów publicznych oraz niepublicznych ma na celu wdrożenia praktyk studenckich w system kształcenia, opartym na różnorodności programów i metod kształcenia.

Dobór partnerów podyktowany był:

- realizacją przez partnerów nowatorskich, kompleksowych programów nauczania na poziomie edukacji wczesnoszkolnej i przedmiotowego nauczania, stanowiących innowacyjne rozwiązania metodyczne i organizacyjne, wykraczające poza edukację tradycyjną,
- doświadczenie z zakresu organizacji oraz opracowania autorskich koncepcji kształcenia – prowadzenie własnych placówek, tworzących system edukacji,
- pozytywne opinie o realizacji programów,
- współpracą z Akademią

Rozwiązanie te powinny umożliwić :

- studentom zapoznanie się z nową jakością procesu kształcenia na poziomie przedszkolnym i szkolnym, dając im możliwość wdrażania tych rozwiązań w późniejszej pracy dydaktycznej,
- wymianę doświadczeń wśród nauczycieli ”szkoły tradycyjnej” szkół publicznych biorących udział w projekcie,
- zbudować system współpracy placówek edukacyjnych realizujących praktyki podnoszących jakość nauczania, poprzez upowszechniania nowych rozwiązań metodycznych, organizacyjnych, programowych uwzględniających różnorodność systemu kształcenia.

Szczegółowy zakres zadań w placówce praktyk

1) Zadania dyrektora

1. Powołanie koordynatora praktyk
2. Wybór nauczycieli opiekunów
3. Przygotowanie nauczycieli do realizacji praktyk
  - ustalenie wspólnych zasad dla wszystkich nauczycieli opiekunów podczas pobytu studentów w szkole
  - ustalenie kryteriów oceniania studentów
4. Zapoznanie studentów z kulturą szkoły:
  - program wychowawczy szkoły
  - antyautorytarny model nauczania
  - stosowane metody pracy, ze szczególnym uwzględnieniem metod aktywizujących, które są zgodne ze współczesną metodyką nauczania
  - sposoby wiązania teorii z praktyką
  - sposoby radzenia sobie z niepowodzeniami
  - wsparcie ze strony bardziej doświadczonych nauczycieli

5. Zapoznanie studentów z bazą szkoły i sposobami wykorzystania zasobów placówki:
  - pomoce dydaktyczne
  - różnorodność koncepcyjna prowadzonych zajęć
6. Wspólne spotkanie z psychologiem, pedagogiem szkolnym i nauczycielami opiekunami – zapoznanie ze specyfiką placówki
7. Zapoznanie studentów ze sposobami wypełniania obowiązującej dokumentacji:
  - dzienniki lekcyjne
  - dzienniki zajęć pozalekcyjnych
  - arkusze ocen
  - dokumentacja wynikająca z Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania (np. tworzenie ocen opisowych 2 razy w semestrze, ocena cyfrowa w klasie 3, jako przygotowanie do systemu oceniania w kl. IV-VI)
8. Zapoznanie studentów ze sposobami komunikowania się z Rodzicami, właściwymi dla danej placówki:
  - dni otwarte (indywidualne spotkania rodziców z nauczycielami uczącymi dziecko)
  - zebrania klasowe
  - rozmowy telefoniczne
  - e-maile w dzienniczku internetowym
  - komunikaty w zeszycie do informacji i/lub dzienniczku internetowym
9. Umożliwienie studentom udziału w:
  - zebraniach z rodzicami
  - spotkaniach zespołów przedmiotowych
  - tworzeniu (modyfikowaniu) dokumentów wewnątrzszkolnych, np. programu profilaktyki
  - imprezach szkolnych

2) Zadania koordynatora

1. Organizacja punktu praktyk
2. Zarządzanie platformą internetową
3. Zapoznanie nauczycieli opiekunów z platformą internetową
4. Ustalenie harmonogramu praktyk
5. Ustalenie zasad komunikowania się i wymiany informacji pomiędzy Koordynatorem i Nauczycielami, Nauczycielami i Opiekunem APS, Nauczycielami i Studentami (m. in. wykorzystanie platformy internetowej)
6. Zapoznanie Studentów ze specyfiką danej placówki:

- autorska metodyka, np.:

- cotygodniowe listy do uczniów z informacją dotyczącą tego, co będzie działo się w następnym tygodniu,
- dodatkowe zeszyty – jeden na 3 lata, np.: do pisania tekstów swobodnych, rejestrujące wszystkie wyjścia do kin, teatrów, lektur (motywujące do czytania dodatkowych książek)
- uczestnictwo w pozalekcyjnych formach zajęć: pomoc w przygotowaniu imprez szkolnych, festiwalu

- sformułowanie wymagań dla studentów i przejrzystych kryteriów oceniania ich praktyk:

- Przemyślany tok lekcji
- Tworzenie własnych scenariuszy
- Inwencja twórcza
- Elastyczność
- Umiejętność rozwiązywania konfliktów w grupie
- Koncentrowanie się na dziecku, jego potrzebach, zainteresowaniach, możliwościach, stylu uczenia się, trudnościach i osiągnięciach

- zasady przekazywania informacji zwrotnej dla studenta: mocne i słabe strony przeprowadzonych zajęć, np.:

- Adekwatność języka (dostosowanie poziomu komunikacji do wieku Dziecka)
- Dostosowanie poziomu do możliwości percepcyjnych Dziecka
- Sposoby oceniania uczniów
- Radzenie sobie z problemami wychowawczymi
- Umiejętność radzenia sobie z udzielaniem wsparcia dzieciom z trudnościami w uczeniu się
- Umiejętność rozwijania zainteresowań i zdolności dzieci

3) Zadania nauczycieli

1. Zaprezentowanie zajęć zintegrowanych ze szczególnym uwzględnieniem indywidualizacji pracy
2. Właściwy dobór różnorodnych metod i technik nauczania ze szczególnym uwzględnieniem metod aktywizujących, problemowych oraz praktycznego działania
3. Stosowanie wszystkich form pracy z dziećmi ze szczególnym uwzględnieniem pracy grupowej jednolitej i zróżnicowanej

4. Zwrócenie uwagi na zalety i wady każdej z form pracy – wspólne ustalenie, w jaki sposób można redukować wady
5. Wybrane formy pracy wychowawczej z dziećmi:
  - sposoby rozwiązywania konfliktów przez nauczycieli
  - kształtowanie relacji wychowawczych:
    - Nauczyciel – Uczeń
    - Inni pracownicy szkoły – Uczeń
    - Uczeń – Uczeń
  - omawianie podjętych decyzji wychowawczych
6. Pomoc studentowi w tworzeniu własnego warsztatu pracy
  - zalecana literatura metodyczna
  - gromadzenie materiałów metodycznych
  - nauka planowania pracy
  - znaczenie współpracy z pozostałymi nauczycielami
  - tworzenie własnych pomocy dydaktycznych:
    - gier dydaktycznych
    - ułatwiających przyswojenie różnych pojęć
  - tworzenie pomocy dydaktycznych wspólnie z dziećmi, np.:
    - gier dydaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem gier planszowych, które ułatwiają integrację treści i umiejętności
  - stosowanie technik wizualizujących metody nauczania, np.:
    - map myśli podczas burzy mózgów w celu zdiagnozowania istniejącego stanu wiedzy uczniów na dany temat i uzupełniania ich po poszerzeniu wiadomości na dany temat. Widać wtedy przyrost wiedzy – dzieci znajdują w naturalny sposób odpowiedź na pytanie: po co ja się tego uczę?
    - Metaplanów, aby porządkować dyskusję dydaktyczną
    - Piramidy priorytetów (rankingu diamentowego), aby wdrażać dzieci do dyskusowania i argumentowania
    - Osi czasu, aby nauczyć dzieci wizualnego przedstawienia problemu z ukazaniem następstw czasowych
6. Zapoznanie studentów ze sposobami diagnozowania dzieci pod względem stylów uczenia się (wzrokowiec, słuchowiec, kinestetyk) w celu zwiększenia efektywności kształcenia

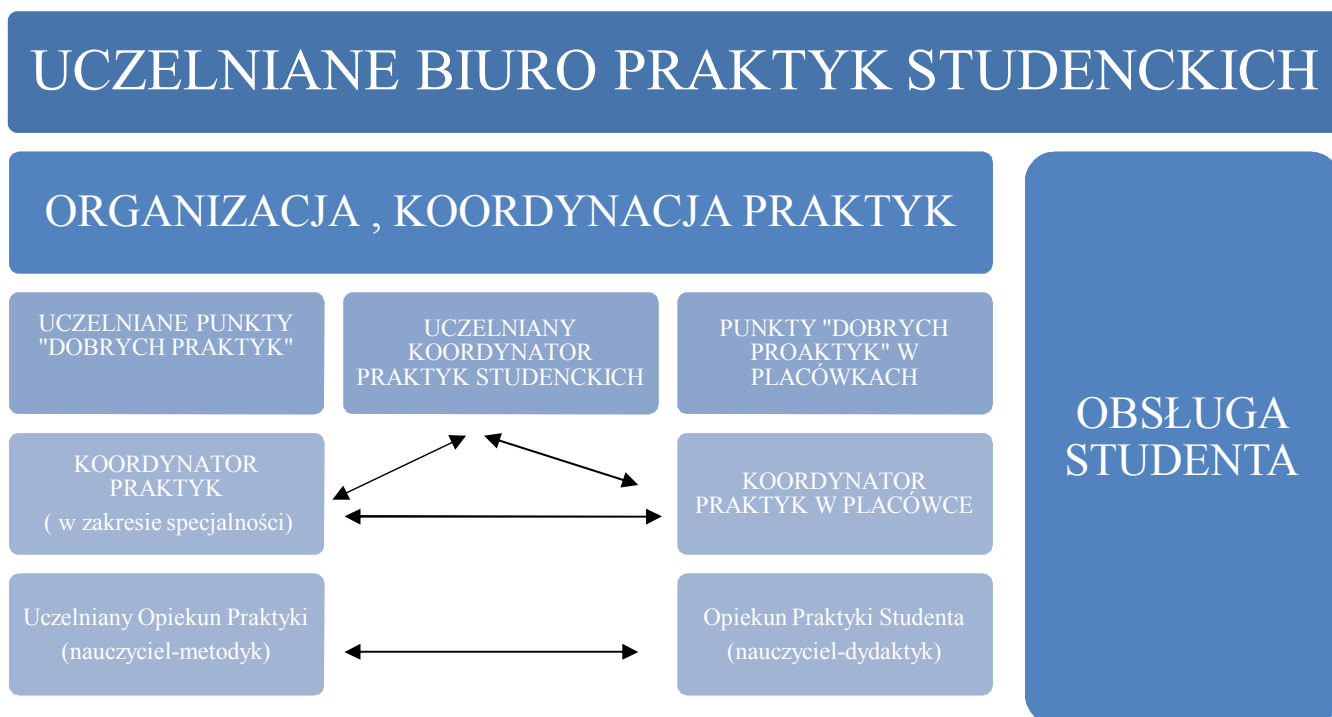

7. Sprawdzanie i korygowanie konspektów (scenariuszy) przed przeprowadzeniem zajęć
8. Systematyczne omawianie zajęć ze studentem (zarówno hospitowanych, jak i prowadzonych przez studenta):
  - wskazywanie mocnych i słabych stron
  - poszukiwanie sposobów doskonalenia zajęć
9. Mobilizowanie studentów do tworzenia własnych zadań (o zróżnicowanym poziomie trudności) oraz modyfikowania już istniejących
10. Wykorzystywanie nowych technologii w edukacji wczesnoszkolnej: projektory, komputery, tablice multimedialne, kamery wideo

4) Szanse i zagrożenia dla szkoły i nauczycieli

4. Organizacja praktyk pedagogicznych w APS

4.1. Struktura organizacyjna

4.2. Zadania komórek organizacyjnych

4.2.1. Uczelniane Biuro Praktyk

Organizacja, koordynacja praktyk:

- 1) wypracowanie strategii realizacji praktyk studenckich
- 2) powołanie Punktów Dobrych Praktyk (uczelnianych i w placówkach)
- 3) wypracowanie we współpracy z opiekunami praktyk z ramienia uczelni podstawowych założeń do formułowania programów praktyk studenckich i kontrolowanie formy zapisu poszczególnych praktyk studenckich

- 4) formułowanie założeń i opracowywanie procedur oceny nabywania przez studenta APS kompetencji zawodowych we współpracy z kierownikami poszczególnych specjalności nauczycielskich,
- 5) wdrożenie aplikacji internetowej – „Dobre praktyki”
- 6) opracowanie systemu gromadzenia dokumentacji dotyczącej praktyk studenckich,
- 7) gromadzenie w odpowiednich terminach programów praktyk przygotowanych przez opiekunów praktyk, celem ich zatwierdzenia przez dziekana
- 8) opracowanie zbiorowego harmonogramu realizacji praktyk studenckich
- 9) współdziałanie z opiekunami praktyk z ramienia uczelni w zakresie kontroli przebiegu praktyk w ramach poszczególnych specjalności,
- 10) współpraca z Centrum Wolontariatu i Biurem Karier Zawodowych (budowa bazy instytucji)

Obsługa studenta:

- 1) przygotowanie dokumentacji dla studenta (skierowanie, dziennik zajęć, karta kompetencji)
- 2) wydawanie dokumentacji
- 3) wprowadzenie danych dotyczących praktyk studenckich do aplikacji „Dobre praktyki”
- 4) prowadzenie rejestru praktyk

4.2.2. Uczelniany Koordynator Praktyk

- 1) Odpowiada za planowanie praktyk studenckich, koordynację w czasie.
- 2) Współpracuje z koordynatorami praktyk w ramach specjalności oraz koordynatorami praktyk w placówkach.
- 3) Ustala i opracuje zbiorcze zestawienie obowiązujących praktyk studenckich;
- 4) Ustala harmonogramy przyjęć studentów, liczby studentów w porozumieniu z koordynatorami praktyk w placówkach;
- 5) Gromadzi dokumentację rozliczającą realizację godzin w poszczególnych placówkach oraz przekazuje ją do Biura Praktyk
- 6) Aktualizuje dane w aplikacji „Dobre praktyki”

4.2.3. Koordynator Praktyki w ramach specjalności:

- Wyznacza opiekunów praktyk (nauczycieli -metodyków)
- wskazuje miejsca praktyk
- ustala harmonogram realizacji praktyk
- ustala wewnętrzny harmonogram opracowania programów i złożenie ich przez opiekunów praktyk
- nadzoruje przebieg praktyk w ramach specjalności.
- współpracuje z koordynatorami praktyk w placówce w zakresie merytorycznym zgodnym ze specyfiką specjalności
- przygotowanie studentów do odbycia praktyki, zapoznanie z regulaminem praktyk, programem praktyki: założeniami praktyki, celami i zadaniami, przebiegiem, wymaganiami, warunkami zaliczenia.
- przedłożenie Koordynatorowi Praktyk, w terminie określonym w harmonogramie praktyk na dany rok akademicki, sprawozdania z przebiegu praktyk zawierającego: nazwę kierunku i specjalności, imienny wykaz studentów, miejsce, termin praktyki, uwagi uogólniające informacje z indywidualnych „Kart kompetencji”, złożenie kompletu kart kompetencji celem dołączenia do akt studenta.

4.2.4. Uczelniany Opiekun Praktyki (nauczyciel-metodyk)

- Współpracuje z opiekun praktyki w placówce w zakresie merytorycznym zgodnym ze specyfiką realizowanych zajęć
- Poznanie studenta, którym się opiekuje.
- Przygotowanie merytoryczne studentów do startu zawodowego w szkole (nauczyciel jako dydaktyk, wychowawca, pracownik szkoły itp.)
- Przygotowanie do realizacji na praktykach przewidzianych zadań i prowadzenia dokumentacji - opracowanie założeń i programu praktyk.
- Wspieranie studentów w realizacji zadań podczas pobytu na praktykach poprzez moderowaną pracę na odległość, system indywidualnych konsultacji, umożliwienie wzajemnych konsultacji i dialogu praktykantów.
- Tworzenie, w miarę potrzeb, grup wsparcia dla praktykantów.
- Prowadzenie po praktykach zajęć dla studentów, których celem jest integracja doświadczeń studenta z praktyki z jego wiedzą pedagogiczną i zachęcanie do dalszego rozwoju zawodowego.

- Organizowanie spotkań student - opiekun praktyk pedagogicznych w szkole -opiekun z ramienia uczelni, służących omówieniu wspólnych doświadczeń i refleksji związanych z pobytem studenta na praktykach w szkole.
- Zaliczenie praktyk

4.2.5. Koordynator Praktyk w Placówce:

- Odpowiada za organizację praktyk i nadzór merytoryczny w placówce
- Ustala wraz z opiekunami praktyk w placówce harmonogram przyjęć studentów
- przekazuje propozycje harmonogramów realizacji praktyk na dany rok szkolny Uczelnianemu Koordynatorowi Praktyk
- Gromadzi dokumentację rozliczającą realizację godzin przez opiekunów praktyk oraz przekazuje ją Uczelnianemu Koordynatorowi Praktyk
- Zapoznanie praktykanta z zasadami funkcjonowania placówki, procedurami i regulacjami prawnymi, włączając w to procedury dotyczące nagłych wypadków.
- Ustalenie wraz z praktykantem planu praktyki. Omówienie wzajemnych oczekiwań, a zwłaszcza wyjaśnienie odpowiedzialności za przygotowywanie i przeprowadzenie zajęć dydaktycznych.
- Przedstawienie praktykanta gronu pedagogicznemu, pokazanie całego zaplecza szkoły, zapoznanie z dokumentacją szkoły.
- Umożliwienie kontaktu z innymi pracownikami szkoły (pedagog, psycholog, stażyści, udział w posiedzeniu rady pedagogicznej) oraz rodzicami uczniów (udział w zebraniu rodziców, posiedzeniu rady szkoły)
- podejmowanie decyzji w sprawie ewentualnego naruszenia przez studenta zasad i przepisów w porozumieniu z Uczelnianym Opiekunem Praktyk
- Aktualizacja aplikacji „Dobre praktyki”

4.2.6. Opiekun Praktyki w placówce (nauczyciel- dydaktyk)

- Przedstawienie praktykanta klasie, podkreślenie jego uprawnień i kompetencji nauczycielskich.
- Ułatwienie studentowi startu zawodowego na praktykach, poprzez stopniowe wprowadzania w pracę nauczyciela i branie odpowiedzialności za wszystkie aspekty nauczania, jak również obowiązki pozalekcyjne.

- Często obserwacja praktykanta i udzielanie informacji zwrotnych dotyczących silnych i słabych stron praktykanta.
- Dostarczenie praktykantowi dostępu do dokumentacji uczniów i innych ważnych informacji, z zachowaniem poufności tych danych.
- Służenie radami dotyczącymi aspektów wychowawczych pracy z uczniami.
- Dostarczanie okazji do obserwowania i omawiania własnej praktyki nauczycielskiej.
- Zachęcanie praktykanta do zadawania pytań i szukania porad.
- Zaliczenie praktyk (ocena kompetencji studenta)

4.3. Przygotowanie studenta i nauczycieli do realizacji praktyk pedagogicznych.

4.3.1. Przedmioty wprowadzające do realizacji praktyk studenckich.

Propedeutyka praktyk pedagogicznych

Przedmiot *Propedeutyka Praktyk Pedagogicznych* jest w założeniu blokiem wprowadzającym studenta w krąg przyszłych działań nauczyciela, realizowanym na pierwszym roku studiów, przed skierowaniem studenta na praktykę asystencką. Ma na celu wielozakresowe przygotowanie studentów do realizacji programu „Dobre praktyki”. Cele przedmiotu powinny dotyczyć: orientacji w zakresie podstaw teoretycznych koncepcji praktyk oraz kształcenia wstępnego (wiedza, umiejętności i postawy) studentów w zakresie ich przygotowania do realizacji praktyk w rzeczywistości edukacyjno-wychowawczej.

Treści przedmiotu powinny zawierać zagadnienia:

- ogólne informacje dotyczące organizacji praktyk (charakterystyka koncepcji praktyk, cel odbywania praktyki w kontekście innowacyjnego programu praktyk APS, organizacja praktyk, podmioty praktyk, podział zadań i kompetencji: studenta-praktykanta, uczelnianego opiekuna praktyk, Uczelnianego Biura Dobrych Praktyk w APS oraz Punktów Dobrych Praktyk w placówkach);
- przygotowanie merytoryczne w zakresie realizacji praktyk (analiza dokumentacji-dziennik praktyk, kryteria obserwacji klasy jako grupy społecznej- ucznia, jako jednostki, sposoby rejestracji, wskazówki dydaktyczne w zakresie opracowania protokołu obserwacji zajęć, scenariusz zajęć, moduł kierowania klasą),
- doskonalenie uniwersalnych kompetencji społecznych studenta – praktykanta (autoprezentacja, samoświadomość-określenie mocnych i słabych stron, podstawy komunikacji interpersonalnej, zasady nawiązywania pierwszego kontaktu, współpraca z klasą, nauczycielami w placówce, radzenie sobie ze stresem).

Realizacja treści powinna odbywać się z zastosowaniem metod dydaktycznych aktywizujących i heurystycznych (analiza SWOT, metoda projektów, mikronauczanie). Zaliczenie realizowanych zajęć może odbywać się na podstawie zespołowych studenckich opracowań projektów z zakresu modułu obserwacji klasy, ucznia, arkusza badania własnych kompetencji

(postawa refleksyjna), będących wstępnym przygotowaniem studenta do budowania indywidualnego planu rozwoju.

Metodyka wykorzystania nowoczesnych technologii w nauczaniu

Celem przedmiotu powinno być ukształtowanie umiejętności efektywnego korzystania z nowoczesnych technologii w procesie nauczania, z uwzględnieniem podstawowych zasad:

- 1) w centrum zainteresowania jest Uczeń: jego zdolności, zainteresowania, preferencje uczenia się,
- 2) wielopoziomowość nauczania- uwzględniająca indywidualne plany rozwoju ucznia, dopasowane do jego preferencji i stylów uczenia się,
- 3) kreatywne uczenia – preferowanie aktywizujących metod nauczania.

Wprowadzenie do szkół nowoczesnych technologii informacyjnych jest integralną częścią współczesnej rzeczywistości edukacyjnej. Wdrażanie nowoczesnych technologii do szkół nie powinno polegać wyłącznie na budowaniu infrastruktury (zakup komputerów, tablic interaktywnych, wyposażenie w sieć internetową) oraz na technicznej obsłudze mobilnych i stacjonarnych urządzeń cyfrowych. Ważne jest przygotowanie kadr w edukacji w zakresie budowania, tworzenia zasobów edukacyjnych w zakresie innowacyjnych programów dydaktycznych czy też specyficznych rozwiązań metodycznych, które będą następnie wykorzystywane w procesie edukacji. Stosowanie nowoczesnych technologii w nauczanie powinno:

- ułatwić realizację treści programowych,
- uatrakcyjnić proces przyswojenia przez ucznia wiedzy oraz samodzielnego dochodzenia do wiedzy,
- prowokować do podejmowania działań innowacyjnych, szukać nowych rozwiązań.

Ważne jest by nauczyciel posiadał dużą autonomię, ale również by umiał z niej korzystać. W takim przypadku nauczyciel sam może decydować z jakich narzędzi korzystać i wybrać dla siebie najefektywniejsze rozwiązanie. W praktyce, z chęcią skorzysta z narzędzi, które sam uzna za najlepsze aniżeli z rozwiązań narzuconych z góry. Jednym z rozwiązań technologii we współczesnej szkole jest tablica interaktywna. Można postawić pytanie: czy wystarczy zastąpić tablicę tradycyjną, tablicą interaktywną, by podnieść jakość kształcenia? Poszukiwanie odpowiedzi na to pytanie powinno być założeniem przedmiotu *metodyka wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauczaniu*. Zmiana sposobu wykorzystania tablicy wymusza stworzenie nowych materiałów do nauki, których treści będą w pełni multimedialne (filmy

wideo, muzyka itp.) oraz interaktywne (np. nawigacja dotykowa). Wymaga umiejętności wychodzenia poza tradycyjne schematów nauczania, często zmian s w zakresie osobistego nastawienia nauczyciela do nowości technologicznych i innowacji pedagogicznych. Treści przedmiotu powinny zawierać się w obszarach: obsługa nowoczesnych technologii, projektowanie i tworzenie interaktywnych pomocy dydaktycznych, opracowanie projektów dydaktycznych z łączeniem tradycyjnej edukacji z nowoczesnymi środkami przekazu.

4.3.2. Dokumentacja praktyki

Dokumentacja praktyk studenckich zawiera:

- program praktyki,
- skierowanie na praktykę,
- dziennik praktyk,
- kartę nabywania kompetencji studenta.

Innowacyjność dokumentacji stanowi dziennik praktyk, dokument pozwalający dokonać analizy osiągnięć studenta w poszczególnych latach kształcenia oraz zbadać jakość kształcenia w APS w zakresie przygotowania studenta do roli i zawodu nauczyciela.

Dziennik zajęć

Dziennik zajęć jest dokumentem, w którym zarejestrowane są wszystkie czynności studenta wynikające z programu praktyk realizowanych zgodnie z zatwierdzonymi planami kształcenia dla danej specjalności. Zbiorczy rejestr realizacji zadań studenta w trakcie realizacji praktyk na poszczególne lata studiów ma na celu :

- umożliwić opiekunom praktyk analizę osiągnięć studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw, (ewaluację osiągnięć studenta, weryfikację programu kształcenia)
- umożliwić studentowi autorefleksję, samoocenę (ewaluację własnych osiągnięć, weryfikację postaw).

W dzienniku praktyk należy przedstawić wzory dokumentów, które ujednolici sposób rejestracji czynności w ramach praktyk studentów Akademii, co umożliwi jednocześnie zbiorczą analizę osiągnięć studentów oraz ewaluację projektu.

Wzory dokumentów stanowią szablony wraz z komentarzem

- zakres obowiązków studenta, osób odpowiedzialnych za organizację i realizację praktyk,
- przebieg praktyk studenta APS (terminarz),

- harmonogram realizacji zadań w miejscu praktyki,
- charakterystyka placówki, w której realizowana jest praktyka,
- charakterystyka klasy- zespołu uczniowskiego,
- charakterystyka ucznia,
- protokół hospicacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych,
- scenariusz zajęć,
- karta oceny studenta (karta nabywania kompetencji).

Charakterystyka placówki

Student poznaje placówkę, w której odbywa praktykę poprzez: zaprezentowanie przez opiekuna praktyki struktury organizacyjnej danej placówki, poznanie dokumentacji placówki, a w tym:- akty prawne dotyczące funkcjonowania placówki (statut, regulamin), ramowe programy nauczania.

- 1) Nazwa placówki:
- 2) Status placówki:
- 3) Organ prowadzący:
- 4) Cele statutowe placówki:
- 5) Struktura organizacyjna:
- 6) Zadania placówki:
- 7) Funkcje:
- 8) Adresaci placówki:
- 9) Oferta edukacyjna placówki:
- 10)Zasady kierowania i przyjęć po placówce:
- 11)Formy pracy :
- 12)Metody pracy:
- 13)Zakres współpracy z innymi placówkami w realizacji celów i zadań statutowych:

Charakterystyka klasy

Student dokonuje charakterystyki wybranej klasy na podstawie analizy dziennika, rozmowy z nauczycielem –wychowawcą, własnych obserwacji , rozmów z uczniami. Charakterystyka powinna zawierać opis klasy: liczbę uczniów, strukturę klasy (grupy formalne, nieformalne), opis relacji między uczniami, poziom klasy w nauczaniu, osiągnięcia klasy, problemy w klasie. Opis klasy uwzględnia specyfikę placówki , w której student realizuje praktykę.

Charakterystyka ucznia

Student dokonuje charakterystyki wybranego ucznia na podstawie analizy dokumentów, rozmowy z nauczycielem –wychowawcą, własnych obserwacji , rozmów z uczniem.

Charakterystyka powinna zawierać mocne i słabe strony funkcjonowania ucznia, opis relacji ucznia z klasą program rozwoju ucznia.

Protokół hospitacji zajęć

Data: ..... Grupa/ klasa: ..... Liczba uczestników: .....

Czas trwania zajęć: ..... Prowadzący: .....

Przedmiot/ blok organizacyjny .....

Temat zajęć: .....

Obserwacja toku zajęć:

Tok zajęć (struktura)	Przebieg	Metody pracy	Formy pracy

Tok zajęć (struktura)	Przebieg	Metody pracy	Formy pracy

Analiza zajęć:

- 1) Cele ogólne (dydaktyczne, wychowawcze)
- 2) Cele operacyjne (zgodnie ze specyfika specjalności)
  - a. wiedza
  - b. umiejętności
  - c. postawy
- 3) Środki dydaktyczne:
- 4) Stopień atrakcyjności zadań dla uczniów:
- 5) Sposoby oceniania uczniów:
- 6) Osobiste refleksje, spostrzeżenia, sugestie, wnioski praktykanta

Schemat scenariusza zajęć

Data: .....

Grupa/ klasa: .....

Liczba uczestników: .....

Czas trwania zajęć: .....

Prowadzący: .....

Przedmiot/ blok
organizacyjny

.....

Temat zajęć:

.....

1. Cele ogólne (dydaktyczne, wychowawcze):

2. Cele operacyjne (zgodnie ze specyfiką specjalności)

1) wiedza

2) umiejętności:

3) postawy

3. Metody:

4. Formy:

5. Środki dydaktyczne:

Przebieg zajęć:

Tok zajęć (struktura)	Szczegółowy opis czynności	Uwagi do realizacji

Komentarz studenta:

Komentarz opiekuna praktyk:

Karta oceny studenta

Karta Oceny studenta –praktykanta służy określeniu kompetencji nauczycielskich. Stanowi profil praktykanta, obrazujący jego poziom przygotowania w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw. Arkusz ma na celu wskazanie mocnych i słabych punktów przygotowania studenta w celu podjęcia przez niego autorefleksji w zakresie dalszego doskonalenia zgodnie z własnymi przekonaniem, wartościami oraz modyfikacji procesu przygotowania studenta w ramach zajęć metodycznych-specjalizacyjnych na uczelni.

Celem karty oceny jest ewaluacja – ocena – w jakim stopniu i zakresie są opanowywane przez studenta podstawowe wiadomości i umiejętności oraz nabyte kompetencje społeczne, które warunkują pełnienie roli nauczyciela.

Poniższy arkusz jest propozycją do opracowania wspólnie przez uczelnianych opiekunów praktyk. Koncepcja zakłada jednolity arkusz dla wszystkich studentów, bez względu na rodzaj realizowaną specjalność i kierunek studiów. Pozwala to na ewaluację porównawczą w zakresie określenia poziomu jakości przygotowania studentów do wykonywania zawodu nauczyciela.

Karta oceny studenta (wzór)

Arkusz wypełniany jest przez opiekuna praktyk w placówce realizującej praktykę asystencką.

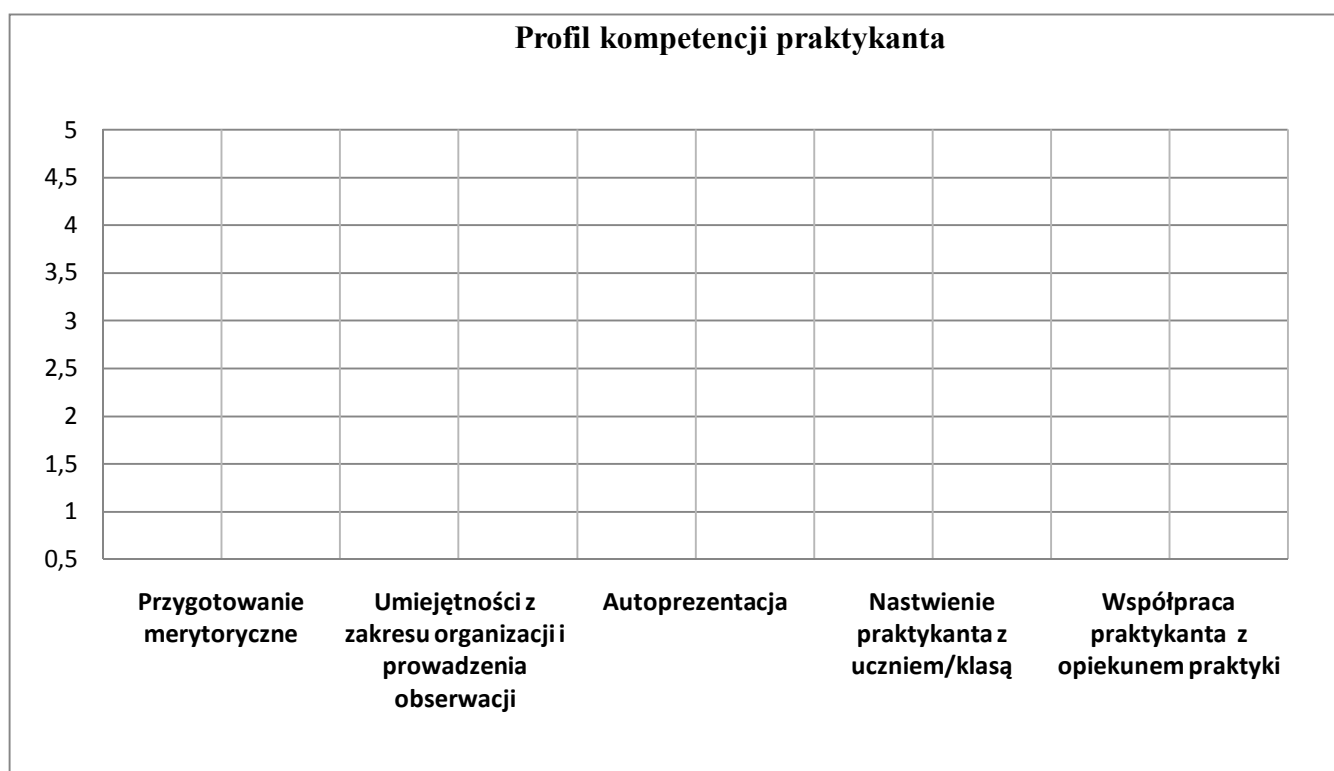
Ogólną oceną jest suma średnich ocen / 5

SKALA OCENY:

0	- nie dotyczy studenta, (zapis wyłącznie odnosi się do sytuacji -działań nie objętych programem praktyk)
2	- brak-niedostateczne przygotowanie studenta
3	- poważne zastrzeżenia do poziomu wiedzy i umiejętności praktykanta
4	- dobry poziom przygotowania,
5	- wysoki poziom przygotowania studenta

OPIS DZIAŁAŃ STUDENTA	Ocena
I. PRZYGOTOWANIE MERYTORYCZNE (wiedza- umiejętności) :	
1. Zna założenia organizacyjne placówki, w której realizuje praktykę	
2. Zna założenia programowe, podstawę programową oraz zakres treści programowych realizowanych w ramach zajęć dydaktycznych.	
3. Zna strukturę klasy, poziom wiedzy i umiejętności poszczególnych uczniów. Potrafi dokonać charakterystyki zespołu uczniowskiego	
4. Zna terminologię z zakresu dydaktyki. Prawidłowo stosuje terminologię podczas analizy zajęć.	
Średnia ocen:	
II. UMIEJĘTNOŚCI Z ZAKRESU ORGANIZACJI I PROWADZENIA OBSERWACJI :	
1. Potrafi przeprowadzić rozmowę z nauczycielem, nauczycielami wspierającymi na temat klasy, ucznia	
2. Poprawnie określa cele ogólne i operacyjne zajęć dydaktycznych z podziałem na cele dydaktyczne, wychowawcze, rewalidacyjne	
3. Prawidłowo określa pomoce, środki dydaktyczne.	
4. Prawidłowo dokonuje zapisu obserwacji zajęć dydaktyczno-wychowawczych	
Średnia ocen:	

III. POSTAWA PRAKTYKANTA	
Autoprezentacja	
1. Kultura osobista	
2. Zwraca uwagę na kulturę słowa.	
3. Przejawia zainteresowanie problematyką zajęć.	
Średnia ocen:	
Nastawienie praktykanta do ucznia/klasy	
1. Przejawia pozytywny stosunek do uczniów (słowa, gesty, spojrzenia).	
2. Stara się nawiązywać kontakt z całą klasą (kontakt wzrokowy, kierowanie pytań, poruszanie się po klasie itp.).	
Średnia ocen:	
Współpraca praktykanta z opiekunem praktyk	
1. Kultura osobista	
2. Wykazuje zainteresowanie tematyką zajęć	
3. Poszukuje rozwiązań metodycznych poprzez formułowanie pytań,.	
4. Punktualność.	
5. Obowiązkowość w realizacji zadań	
6. Gotowość do współpracy	
7. Zaangażowanie – asystowanie, w prowadzeniu zajęć dydaktyczno-wychowawczych	
Średnia ocen:	
OGÓLNA OCENA	

PRZYSTOSOWANIE INTERPEROSNALNE DO REALIZACJI ZADAŃ NAUCZYCIELA (proszę zaznaczyć znakiem „X” właściwą odpowiedź)	
1. Identyfikuje się z rolą i zadaniami nauczyciela, radzi sobie w rzeczywistości edukacyjnej bez względu na sytuację.	

2. Identyfikuje się z rolą, lecz nie zawsze podejmuje działania w sytuacjach nowych- problemowych; daje sobie radę w sytuacjach znanych- typowych.	
3. Nie identyfikuje się z rolą, podejmuje działanie w wyniku nakazu, brak inicjatywy w działaniu; nie radzi sobie z elementarnymi umiejętnościami, unika wykonania zadania przejawia niechęć do współpracy	

Karta oceny studenta(wzór)

Arkusz wypełniany jest przez opiekuna praktyk w placówce realizującej praktykę asystencko-pedagogiczną / pedagogiczną .

Karta Oceny studenta –praktykanta służy określeniu kompetencji nauczycielskich. Stanowi profil praktykanta, obrazujący jego poziom przygotowania w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw. Arkusz ma na celu wskazanie mocnych i słabych punktów przygotowania studenta w celu podjęcia przez niego autorefleksji w zakresie dalszego doskonalenia zgodnie z własnymi przekonaniem, wartościami oraz modyfikacji procesu przygotowania studenta w ramach zajęć metodycznych-specjalizacyjnych na uczelni.

Celem karty oceny jest ewaluacja – ocena – w jakim stopniu i zakresie są opanowywane przez studenta podstawowe wiadomości i umiejętności oraz nabyte kompetencje społeczne, które warunkują pełnienie roli nauczyciela.

Ogólną oceną jest suma średnich ocen / 8

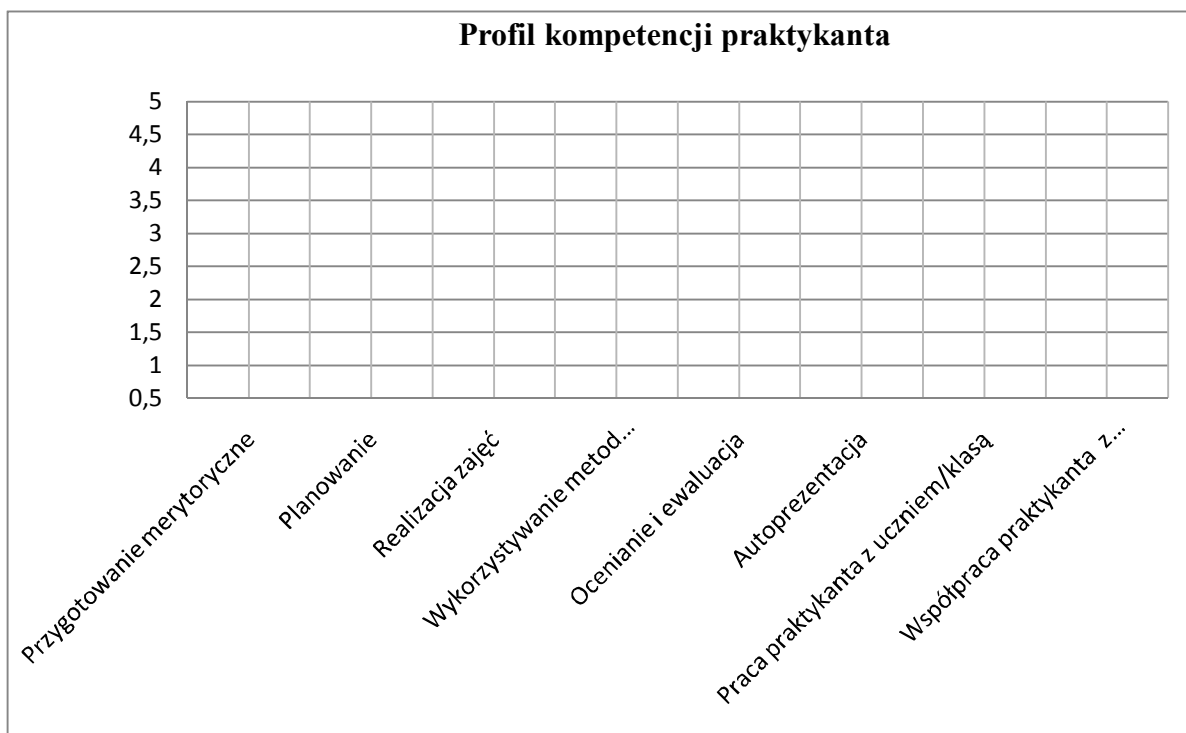
SKALA OCENY:

0	- nie dotyczy studenta, (zapis wyłącznie odnosi się do sytuacji działań nie objętych programem praktyk)
2	- brak- niedostateczne przygotowanie studenta
3	- poważne zastrzeżenia do poziomu wiedzy i umiejętności praktykanta
4	- odpowiada oczekiwaniom nauczyciela
5	- wysoki poziom przygotowania studenta

OPIS DZIAŁAŃ STUDENTA	Ocena
I. PRZYGOTOWANIE MERYTORYCZNE (wiedza- umiejętności) :	
1. Zna założenia organizacyjne placówki, w której realizuje praktykę	
2. Zna założenia programowe, podstawę programową oraz zakres treści programowych realizowanych w ramach zajęć dydaktycznych.	
3. Zna strukturę klasy, poziom wiedzy i umiejętności poszczególnych uczniów. Potrafi dokonać charakterystyki zespołu uczniowskiego	
4. Samodzielnie integruje treści przedmiotowe z treściami innych przedmiotów.	
5. Posiada umiejętność dostosowania oferowanej wiedzy do możliwości uczniów.	
6. Zna terminologię z zakresu dydaktyki, metodyk szczegółowych. Prawidłowo stosuje terminologię w nauczaniu.	
Średnia ocen:	
II. UMIEJĘTNOŚCI Z ZAKRESU ORGANIZACJI I PROWADZENIA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH:	
Planowanie:	
1. Samodzielnie przygotowuje scenariusz/konspekt zajęć dydaktycznych.	
2. Poprawnie określa ogólne i operacyjne cele zajęć dydaktycznych z podziałem na cele dydaktyczne, wychowawcze, rewalidacyjne	
3. Prawidłowo określa pomoce, środki dydaktyczne.	
Średnia ocen:	
Realizacja zajęć:	
1. Zapoznaje uczniów z tematem, planem i celami realizowanych zajęć.	
2. W sposób przystępny, zrozumiały dostosowany do możliwości uczniów omawia treści programowe.	
3. Po zakończeniu zajęć dokonuje podsumowania w zakresie wiedzy i umiejętności uczniów.	
4. Potrafi zrealizować lekcję wg zaplanowanego scenariusza.	
Średnia ocen:	

Wykorzystywanie aktywizujących metod i formy nauczania, kreatywność w działaniu:	
1. Stosuje różnorodne formy pracy (indywidualna, zindywidualizowana, zbiorowa, grupowa).	
2. Poprawnie stosuje wybrane aktywizujące metody nauczania.	
3. Dostosowuje metody pracy i pomoce dydaktyczne do specjalnych potrzeb edukacyjnych różnych stylów uczenia się uczniów.	
4. Przygotowuje ciekawe, czytelne pomoce dydaktyczne właściwie dobrane do tematu zajęć i realizowanych celów	
5. Poprawnie organizuje i kontroluje pracę uczniów.	
6. W sposób zrozumiały dla uczniów formułuje instrukcje do zadań (z uwzględnieniem metod komunikacji wspomagającej i alternatywnej dostosowanych do specyfiki funkcjonowania ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym).	
7. Adekwatnie reaguje na zaangażowanie zespołu w trakcie zajęć dydaktycznych, wychowawczych – w miarę potrzeby różnicuje tempo pracy uczniów i trudność wykonywanych zadań.	
8. W miarę potrzeby wprowadza modyfikacje do planu realizowanych zajęć dydaktycznych.	
9. Stwarza sytuacje problemowe, aktywizujące uczniów do poszukiwania rozwiązań dydaktycznych poprzez m.in: - pozostawianie uczniom czasu do namysłu. - zachęcanie uczniów do stawiania pytań.	
10. Opracowuje i wdraża własne rozwiązania metodyczne, adekwatnie do założonych celów nauczania.	
Średnia ocen:	
Ocenianie i ewaluacja	
1. Stosuje różne metody oceniania.	
2. Jasno określa zasady oceniania pracy uczniów. Poprawnie ocenia pracę uczniów.	
3. Przekazuje uczniom informację zwrotną na temat ich działań.	
4. Przyjmuje udzielane informacje zwrotne, szczegółowo analizuje popełniane błędy i szuka sposobów doskonalenia własnego warsztatu pracy.	
Średnia ocen:	
IV. POSTAWA PRAKTYKANTA	
Autoprezentacja	
1. Kultura osobista	
2. Emisja głosu i dykcja – potrafi pracować głosem, zwraca uwagę na dykcję i poprawność wypowiedzi	
3. Zwraca uwagę na kulturę słowa.	
4. Przejawia zainteresowanie problematyką zajęć.	
Średnia ocen:	
Praca praktykanta z uczniem/klasą	
1. Przejawia pozytywny stosunek do uczniów (słowa, gesty, spojrzenia).	
2. Stara się nawiązywać kontakt z całą klasą (kontakt wzrokowy, kierowanie pytań, poruszanie się po klasie itp.).	
3. Szybko, nie zakłócając przebiegu lekcji, reaguje w sytuacji naruszania ustalonych reguł.	
4. Stara się wzbudzić zainteresowanie tematem.	
5. Wprowadzając nowe treści odwołuje się do wiedzy uprzedniej uczniów.	
6. Informuje uczniów o celu wykonywanych zadań.	
7. Wzmacnia pozytywne zachowania uczniów na lekcji.	
9. W miarę potrzeby aktywizuje uczniów dodatkowymi zadaniami.	
Średnia ocen:	
Współpraca praktykanta z opiekunem praktyk	
1. Kultura osobista	
2. Wykazuje zainteresowanie tematyką zajęć	
3. Poszukuje rozwiązań metodycznych poprzez formułowanie pytań.	

4. Punktualność.	
5. Obowiązkowość w realizacji zadań	
6. Gotowość do współpracy	
7. Zaangażowanie – asystowanie, w prowadzeniu zajęć dydaktyczno-wychowawczych	
	Średnia ocen:
	OGÓLNA OCENA

PRZYSTOSOWANIE INTERPEROSNALNE DO REALIZACJI ZADAŃ NAUCZYCIELA (proszę zaznaczyć znakiem „X” właściwą odpowiedź)	
1. Identyfikuje się z rolą i zadaniami nauczyciela, radzi sobie w rzeczywistości edukacyjnej bez względu na sytuację.	
2. Identyfikuje się z rolą, lecz nie zawsze podejmuje działania w sytuacjach nowych-problemowych; daje sobie radę w sytuacjach znanych- typowych.	
3. Nie identyfikuje się z rolą, podejmuje działanie w wyniku nakazu, brak inicjatywy w działaniu; nie radzi sobie z elementarnymi umiejętnościami, unika wykonania zadania, przejawia niechęć do współpracy	

5. Specyfikacja funkcjonalna aplikacji „Dobre praktyki”- Piotr Grzybowski

W ramach projektu *Dobre Praktyki* powstaje aplikacja (platforma internetowa) wspomagająca obsługę procesu rejestracji studentów na praktyki. Platforma ta pełni rolę serwisu informacyjnego dla placówek świadczących praktyki oraz dla studentów zainteresowanych odbywaniem praktyk.

Niniejszy dokument opisuje podstawowe funkcje aplikacji oraz procesy, które są przez nią modelowane.

5.1. Analiza wymagań

1.1. Terminologia

- *Cykl dydaktyczny* - przedział czasu, w którym odbywają się zajęcia. Każdy cykl ma określoną datę rozpoczęcia i zakończenia.
- *Przedmiot* - podstawowy element oferty dydaktycznej, niezmienny w czasie.
- *Przedmiot cyklu* - konkretna realizacja danego przedmiotu w danym cyklu dydaktycznym, uwzględnia zmienność w czasie.
- *Praktyka* - powiązanie firmy z opiekunami praktyki (zarówno z placówki jak i z Uczelni) oraz określenie limitu studentów mogących w danej firmie odbywać praktykę jednocześnie. Każda praktyka ma określoną datę rozpoczęcia i zakończenia. Każda praktyka związana jest z pewnym przedmiotem cyklu oraz z protokołem do zajęć tego przedmiotu.
- *Rejestracja* - zbiór praktyk na które mogą rejestrować się uprawnieni studenci oraz określenie sposobu zapisu i przedziału dat w którym zapis jest możliwy.
- *Migracja* - proces wymiany danych między aplikacją a bazą systemu USOS.

W kontekście *Dobrych Praktyk* jedna praktyka może być związana z tylko jedną firmą (w przeciwieństwie do modelu praktyki w USOS).

1.2. Zadania aplikacji

Podstawowym zadaniem aplikacji jest umożliwienie uprawnionej grupie studentów wybór określonej praktyki spośród dostępnej puli. Po zakończeniu i akceptacji zapisów student zyskuje możliwość elektronicznej wymiany informacji z opiekunami danej praktyki i odwrotnie, opiekunowie mają możliwość wymiany

informacji z zapisanymi studentami. Aplikacja umożliwia ustalenie szczegółowego terminarza praktyk, a po jego akceptacji śledzenie postępów studenta w realizacji praktyki.

1.2.1. Źródła danych

Podstawowym i pierwotnym źródłem danych zasilających aplikację jest baza systemu USOS. Dla prawidłowego działania aplikacji konieczne jest poprawne zdefiniowanie (w USOS):

- słownika firm - informacje o wszystkich placówkach świadczących praktyki, dane te powinny pochodzić z umów pomiędzy uczelnią a placówkami.
- informacji o opiekunach praktyk, czyli danych osobowych osób będących opiekunami i powiązanie ich z konkretną placówką świadczącą praktyki.
- wymagań etapowych związanych z praktykami oraz zapianie studenta na przedmiot związany z praktyką.

Szczegółowy terminarz praktyk powstaje po stronie aplikacji, jest tworzony przez opiekuna w porozumieniu ze studentem. Informacje o szczegółach praktyk nie są przechowywane w bazie systemu USOS.

1.2.2. Rejestracje

Uprawnienia do rejestracji na praktyki posiadają studenci zapisani do grup zajęciowych przedmiotów związanych z praktykami. Przedmiot powiązany jest z praktyką poprzez protokół do zajęć w konkretnym cyklu dydaktycznym. Tak więc dla poprawnego przebiegu rejestracji konieczne jest spełnienie dwóch warunków. Po pierwsze definiując praktykę należy poprawnie wskazać przedmiot cyklu (a mówiąc ściślej zajęcia takiego przedmiotu), aby studenci zapisani na ten przedmiot mogli wziąć udział w rejestracji. Po drugie przed rozpoczęciem rejestracji należy zapisać studenta na taki przedmiot (a ściślej do grupy zajęć takiego przedmiotu).

Rejestracja działa na zasadzie *kto pierwszy...* Student może zarejestrować się na dokładnie jedną spośród praktyk związanych z danym przedmiotem. Jeśli w danym cyklu dydaktycznym student zapisany jest na kilka przedmiotów związanych z praktykami, to wybiera po jednej praktyce dla każdego z tych przedmiotów.

Każda praktyka posiada limit miejsc. Rejestracja na daną praktykę możliwa jest jeśli istnieją wolne miejsca. Miejsce na praktyce zwalnia się w momencie zakończenia praktyki przez studenta (status zaliczenia po stronie USOS). Informacja o zwolnieniu miejsca na danej praktyce pojawia się po stronie aplikacji po migracji danych.

Do zakończenia rejestracji studenci mogą dowolną liczbę razy zmieniać praktykę (poprzez wypisanie się z jednej i zapisanie do innej). Zmiana praktyki nie jest możliwa po zakończeniu rejestracji.

Po zakończeniu rejestracji informacje o zapisach migrowane są do bazy systemu USOS.

1.2.3. Wymiana informacji między studentami a opiekunami

Studenci zapisani na praktykę mogą za pośrednictwem aplikacji komunikować się z opiekunami z danej firmy. Komunikacja możliwa jest poprzez:

- system prywatnych wiadomości
- wysyłanie wiadomości e-mail
- udostępnienie danych kontaktowych

Wymiana informacji ma na celu uzgodnienie programu praktyk oraz ustalenie szczegółowego terminarza praktyki.

1.2.4. Szczegółowy terminarz praktyk

Opiekunowie praktyk mają uprawnienia do ustalenia konkretnych dni (w kalendarzu), w których powinna odbywać się praktyka. Dni te powinny zawierać się w przedziale dat określających początek i koniec praktyki. Studenci zapisani na praktykę powinni kontaktować się z opiekunami w celu uzgodnienia terminarza dogodnego dla obu stron. Szczegóły terminarza mogą być dowolnie modyfikowane przez opiekuna praktyki (zmiana dnia, liczby godzin w dniu, opisu, itp.). W miarę realizacji praktyki opiekun powinien odnotowywać w aplikacji informację o odbytych dniach praktyki.

Aplikacja nie nakłada na opiekuna ograniczeń w kontekście uzgadniania terminarza, jednak zaleca się:

- nie modyfikować terminów wstecznie
- nie zmieniać informacji o zaliczonym już dniu praktyki

1.2.5. Postęp w odbywaniu praktyk

Po ustaleniu szczegółowego terminarza praktyk opiekun i student widzą na swoim koncie kalendarz z zaznaczonymi dniami (oraz godzinami) w których planowana jest realizacja praktyki. Opiekun ma możliwość zmiany tych terminów w dowolnym momencie. Przy każdym terminie zarówno student jak i opiekun może wpisywać swoje uwagi. Po odbyciu konkretnego dnia praktyki opiekun powinien odnotować zaliczenie w aplikacji.

1.3. Kategorie użytkowników

1.3.1. Gość

Część materiałów publikowanych na stronach aplikacji dostępna jest bez konieczności logowania. Strona główna, informacje o projekcie, aktualności, pomoc powinny być dostępne publicznie.

1.3.2. Administrator

Do głównych zadań superużytkownika należy:

- instalacja oraz aktualizacja aplikacji
- umieszczanie na serwerze statycznych dokumentów
- zarządzanie uprawnieniami użytkowników
- przegląd i analiza logów aplikacji

Administrator posiada również możliwość 'przejęcia sesji' użytkownika, czyli uzyskania dostępu do aplikacji z prawami dowolnego użytkownika.

1.3.3. Student

Student po zalogowaniu uzyskuje dostęp do szczegółowej oferty praktyk. Ma możliwość kontaktu z opiekunami z poszczególnych placówek, ma dostęp do planów praktyk. W czasie trwania rejestracji student ma możliwość wyboru miejsca odbywania praktyk. Po zakończeniu zapisów i ustaleniu szczegółów odbywania praktyki student ma możliwość śledzenia postępu praktyki oraz wymiany informacji z opiekunem.

1.3.4. Opiekun

Osoba zatrudniona jako opiekun praktyki jest powiązana z konkretną placówką. W obrębie tej placówki ma możliwość edycji szczegółów związanych z ofertą praktyk. Po zakończeniu zapisów zyskuje możliwość ustalenia i późniejszej edycji terminarza praktyk. Ma również możliwość wprowadzania informacji o postępach w odbywaniu praktyki oraz komunikacji ze studentem. Opiekun ze strony Uczelni może posiadać dodatkowe uprawnienia oraz może mieć dostęp do bardziej szczegółowych informacji na temat postępów w studiach praktykanta. Ponadto opiekun taki może mieć dostęp do puli raportów związanych z praktykami.

1.4 Logowanie do aplikacji

W procesie logowania aplikacja korzysta z centralnego repozytorium kont użytkowników, którego rolę pełni CAS (Centralny System Uwierzytelniania). Tak więc do poprawnego działania aplikacji konieczny jest dostęp do CAS. W prawym górnym rogu okna aplikacji znajduje się przycisk 'Zaloguj', który przekierowuje użytkownika do strony głównej Centralnego Systemu Uwierzytelniania. Po poprawnym podaniu loginu i hasła zalogowany użytkownik przekierowywany jest powrotnie do strony głównej aplikacji.

1.4.1 Uwierzytelnianie użytkowników

Uwierzytelnianie użytkowników odbywa się przez Centralny System Uwierzytelniania (CAS). Użytkownicy aplikacji nie będący wcześniej pracownikami ani studentami Uczelni, a więc opiekunowie praktyk z placówek powinni mieć założone konta w CAS (np. w momencie podpisywania umowy). Na etapie tworzenia kont w

CAS można też stworzyć opiekunom skrzynki pocztowe w domenie Uczelni. Alternatywnie można w USOS umieścić inny adres e-mail opiekuna. Ważne jest, aby każdy użytkownik miał wprowadzony adres e-mail, ponieważ umożliwi to odzyskanie zapomnianego hasła do CAS oraz wysyłanie wiadomości e-mail przez aplikację.

1.4.2 Autoryzacja

Autoryzacja dostępu do zasobów odbywa się całkowicie po stronie aplikacji. Student uzyskuje możliwość rejestracji na podstawie przypisanych mu przedmiotów. Opiekun uzyskuje dostęp do edycji terminarza praktyk na podstawie powiązań z daną placówką.

1.5 Dokumenty dostępne publicznie

Jedną z funkcjonalności aplikacji jest publicznie dostępna strona *www*, na której umieszczane są treści informacyjne.

Administator ma możliwość umieszczania na stronach aplikacji dokumentów w formacie HTML lub plików *pdf*, *doc* i innych zawierających istotne informacje. Załączone dokumenty mogą dotyczyć informacji o rejestracji, ważnych komunikatów, aktualności, informacji o zmianach, informacji kontaktowych. Dostęp do poszczególnych stron aplikacji możliwy jest poprzez pozycje w menu (możliwe jest również tradycyjne umieszczanie linków wewnątrz dokumentów HTML). Zaleca się aby pozycje w menu odwoływały się jedynie do dokumentów HTML. Odnośniki do dokumentów innego typu powinny zawierać się dopiero wewnątrz dokumentów HTML.

Umieszczanie dokumentów HTML oraz innych nie jest możliwe z poziomu interfejsu aplikacji. Dokumenty te należy umieścić bezpośrednio w systemie plików serwera *www*.

1.6. Wymagania techniczne względem aplikacji

Omawiane narzędzie jest aplikacją przeglądarkową wobec czego wymaga po stronie klienta (użytkownika aplikacji) przeglądarki *www* (zaleca się przeglądarkę Mozilla Firefox) z włączoną obsługą *JavaScript*. Brak obsługi *Java-Script* znacznie utrudni korzystanie z aplikacji, jednak dostęp do podstawowej funkcjonalności zostanie zachowany.

Po stronie serwera wymagany jest dostęp do bazy danych (*MySQL* lub *PostgreSQL*) oraz serwer *www* (*Apache*). Szczegółowe wymagania odnośnie serwera wyspecyfikowane zostaną w opisie technicznym.

5.2. Wdrożenie i testy

Opisana funkcjonalność aplikacji jest na bieżąco wdrażana i testowana. Jednocześnie aplikacją będzie testowana przez studentów i opiekunów praktyk korzystających z niej produkcyjnie. Przez 4 lata trwania projektu planowy jest ciągły rozwój aplikacji oraz adaptacja jej funkcjonalności do powstałych potrzeb.

Po zakończeniu projektu *Dobre Praktyki* aplikacja będzie wykorzystywana do dalszej rejestracji studentów na praktyki oraz do poszerzania oferty praktyk poprzez pozyskiwanie nowych placówek.

